

FG0152

Folyóirat

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

Ára: 220 Ft

XXII. évfolyam 2. szám * Társadalmi, kulturális, hagyományörző folyóirat *

2015. február

A tartalomból:

3. Önkormányzati hírek
4. Endródiek Baráti Köre felhívása
5. IN MEMORIAM: Tankó Andrásné Szabó Irma ny. pedagógus

7. A kulák élet történései Endrődön

10. Betlehemezéstől a háromkirályjárásig

20. Hunyai értékek I. (Írás a 4. oldalon)

Szalagavató a gimnáziumban

Iskolánk gimnáziumi egysége 2015. január 16-án rendezte meg hagyományos Szalagavató ünnepségét a városi Varga Lajos Sportcsarnokban. Az idei tanévben három osztály, összesen 88 végzős diákja számára tüzték fel osz-

tályfőnökeik a szalagokat. Az ünnepélyes szalagtűzést a végzős osztályok táncai követték, a vendégek palotást, moldvai és orosz táncokat és láthattak tőlük. A rendezvényt a végzős tanulók és szülei közös tánc zárta. A rendez-

vényt megtisztelte jelenlétével Dr. Kozma Gábor, a szegedi Gál Ferenc Főiskola rektora, Toldi Balázs, Gyomaendrőd város polgármestere, Dr. Csorba Csaba jegyző, Lehoczkiné Tímár Irén alpolgármester, a Képviselő-testület tagjai, valamint a társintézmények vezetői, képviselői.

A Szent Gellért Katolikus Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium hírei

Gimnáziumi egység

Szalagavató a gimnáziumban. Kép a címlapi cikkhez.

Versenyek, eredmények

Iskolánk tanulói rendszeresen részt vesznek különböző tanulmányi és sportversenyeken. Az elmúlt időszakban az alábbi eredményeket érték el diákjaink:

A „Keresem őszám udvarát” elnevezésű irodalmi versenyen három csapat indult 3-3 fővel, az első fordulóban a 10. A osztály csapata az első, a 9. A osztály csapatai a második illetve a negyedik helyen jutottak be a döntőbe, melyet februárban rendeznek meg Szeghalmon. Felkészítő tanáruk: Bernáthné Butsi Erika.

A „Luxemburgi Zsigmond és kora” című országos történelem versenyen 244 tanuló közül az első fordulóban Frolyó Karolina 10. A osztályos tanuló a 8. helyen, Gera Ilona 10. A osztályos tanuló a 42. helyen került a februárban sorra kerülő második fordulóba. Felkészítő tanáruk: Rudner Anett.

A „Futsal 4+1” elnevezésű teremlabdarúgó-bajnokság Szeghalmon megrendezett megyei elődöntőjében iskolánk csapata harmadik helyezést ért el, felkészítőjük Giriczné Darácsi Anna.

A „Diákolimpia” megyei bajnokságán iskolánk VI. korcsoportos leány kézilabda csapata az előkelő harmadik helyezést érte el. Felkészítőjük: Lakatos Tibor.

„Adnak-e a háromkirályoknak szállást?”

Január 6-án van vízkereszt, a karácsonyi ünnepek zárónapja, a farsangi időszak kezdete, a három királyok ünnepe.

Vaszkó Irénke néni gyűjtése alapján ezt a népszokást elevenítettük fel diáktársaimmal a hunyai, a gyomai, az endrődi, az orosházi, a nagyszénási katolikus templomokban, az Őszikék Idősek Otthonában, az endrődi Népházban és iskolánk kápolnájában reggeli áhitat keretében.

Farkas Anita 7. o.

Jobb oldali képen látható a kis csapatunk az orosházi templomban

Együtt szavalt a Nemzet

„Az idén 26. alkalommal ünnepeljük meg a Magyar Kultúra Napját annak emlékére, hogy Kölcsey Ferenc 1823. január 22-én tisztázta le Szatmárcsekén a Himnusz kéziratát. A nemzeti megemlékezések hozzájárulnak ahhoz, hogy nagyobb figyelmet szenteljünk évezredes hagyományainknak, nemzeti tudatunk erősítésének, ápoljuk és továbbadjuk kultúránk tárgyi és szellemi értékeit.”

2015. január 22-én, a magyar kultúra napján ismét együtt szavaltunk a Nemzettel. Második alkalommal kapcsolódtunk be a programba, melynek központja ebben az évben Orosháza, a Táncsics Mihály Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium volt.

Iskolánk aulájában gyűltünk össze, hogy az élő kapcsolást megvárva együtt mondhassuk Kölcsey Ferenc versének, a Himnusznak első versszakát és Vörösmarty Mihály Szózatát. Határainkon belül és kívül, világszerte számos magyar nyelvű iskola csatlakozott a magyar kultúra napi kezdeményezéshez.

Jordán Tamás Kossuth-díjas színész, rendező, érdemes művész vezényletével hangzottak föl a versek, melyek valóban lélekemelő pillanatok voltak.

A gyomaendrőd Liget fürdőben megtartott Közzeti Diákolimpiai Úszóversenyen elért eredményeink:

Czibulka Imola - III. korcsoport leány
100 m gyorsúszás II. hely
50 m mellúszás III. hely
Nagy Balázs - IV. korcsoport fiú
100 m gyorsúszás III. hely

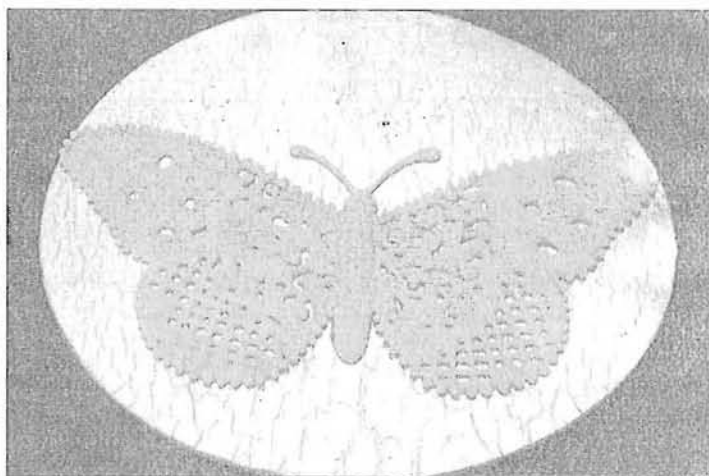
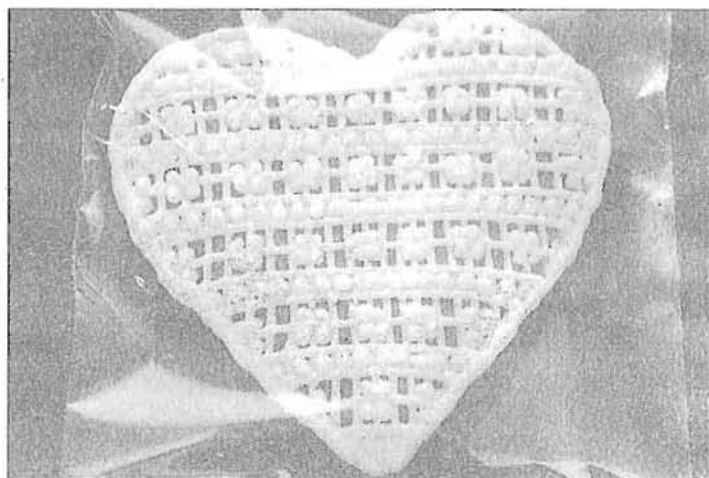
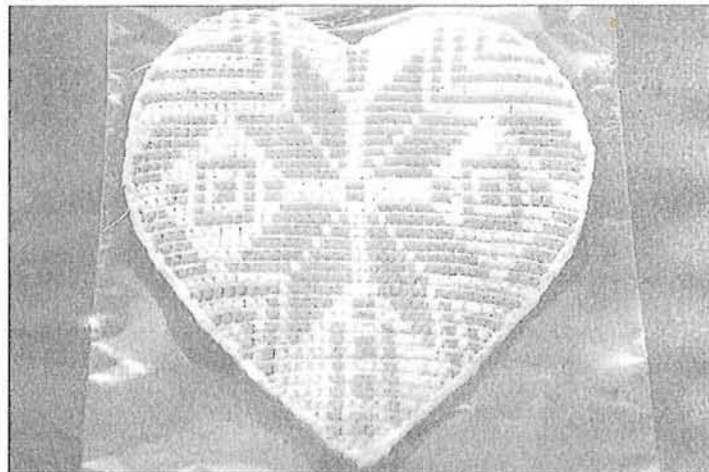
Önök joga van tudni...

hogy miről döntött a Képviselő-testület január hónapban

- A januári képviselő testület ülése egy szomorú bejelentéssel kezdődött. A polgármester néma megemlékezésre szólította fel a jelenlévőket emlékezve a Liget- fürdő elhunyt vezetőjére, Vass Ignácra. Nyugodjék békében.
- A napirendi pontok tárgyalása előtt tette le az esküt Papp István képviselő, aki egyben az ügyrendi bizottságba lett delegálva. Mint ismeretes, Várfi András a FIDESZ listájáról jutott be a testületbe, de megyei alelnökké választása miatt fennállt az összeférhetetlenség, amiért önkormányzati képviselői tisztségéről le kellett mondania, így a listán következő, Papp István lett a képviselő.
- A napirendi pontok elfogadása után Gyomaendrőd Kultúrájáért elismerő oklevélben részesült az O'Mart Kulturális Egyesület, akik hónapról hónapra jeles rendezvényekkel szolgálják városunk szellemi életét.
- Gecseiné Sárhegyi Nóra gratulációját követően a Kamarakórus egy műsorzámmal fejezte ki elismerését.
- Az első napirendi pont a szociális jogszabályok megváltozásáról szólt. Az kétfordulós tárgyalás lehetőséget ad az újra beszélésre és arra, hogy a civilek és az érintettek hallassák hangjukat.
- Beszámolt a „Lélekkel a Körösök mentén” pályázatról Simon Ágnes projektmenedzser. Erről a fontos turisztikai pályázatról minden hónapban azt halljuk, hogy többlet önkormányzati támogatást igényel.
- Szintén fontos téma volt az óvodák üzemeltetése. Jellemzően nem folyamatában látták a képviselők, hanem főként a gazdaságosság, a megéri, nem megéri szempontja szerint vizsgáldotak. Vállalkozásba adás volt a javaslata egy újabban többször megszólaló képviselőnek. Az óvoda egyszer a gyermekeink legjobb ellátását kell, hogy szolgálja, másodsor munkahely az ott dolgozó óvoda-pedagógusok és a kiszolgáló személyzet számára. Ez a két tényező nem igen hangzott el.
- Döntés született arról, hogy őstől három önkormányzati óvoda működik társulási formában.
- Egyedi és nem egy koncepcióba illő döntés született, hogy családi napközi legyen az Öregszőlőben 300 ezer Ft önkormányzati támogatással.
- Régi tervet kíván megvalósítani a KT. miszerint az alapfokú művészet oktatás színhelyét a Katona József Művelődési Házba kívánja áthelyezni. Ennek tervezésére 1 milliót különít el az idei költségvetésben.
- Lakosságszám arányban járul hozzá Gyomaendrőd a VIDRA mentőcsoport kérelméhez, bombakereső beszerzéséhez, 133 ezer Ft értékben.
- A városháza szervezet átalakítása napirendi pontnál a polgármester gyorsan döntéshozatalra vitte az ügyet. Lesz ezután településfejlesztési osztály is, bizonyára osztályvezetővel, akinek személye még nem ismert.
- Az alapok és pályázati kiírások, valamint azok feltételeinek tárgyában nincs változás, habár igen idejétmúlt.
- Annál fontosabb téma volt a GYÜSZ-TE beszámolója és az idei év GYÜSZ-TE-t érintő támogatásai. Több bírálat elhangzott azzal a kezdéssel, hogy egyébként megszavazom, de kérdéseim vannak. Pájer Sándor elnök, majdhogynem turisztikai szakemberként válaszolt a kérdésekre.
- Végül a tisztelt képviselőtestület sok-sok milliót megszavazott a GYÜSZ-TE-nek.
- Fontos napirendi pont volt a 2015. évi közmunkaprogram szervezése. A polgármester beszámolt a Bethlen Gábor Szaképző Iskolával való együttműködésről és a közmunka fontosságáról.
- Az ivóvíz minőségjavító program jótékony hatását valamilyen nyien élvezni fogjuk, a csövek, egyéb alkatrészek cseréje bosszúsággal jár, de az eredmény a tiszta ivóvíz nem marad el.
- A képviselők még több napirendi pontról döntöttek és elfogadták a 2015. év első félévi üléstervét is.

Várfi András

Hunyai értékörzés I.

Lásd még a 4. és 10. oldalon!
Fotó: Szózó Géza
Rudsz Anikó - nézőskálás

Hírek innen-onnan és házuk tájáról

Kedves Endrődi Barátok!

Az Endrődiek Baráti Köre 2015. március 21-én (Szombaton) 10-17 óra között tartja meg szokásos budapesti összejövetelét, éves közgyűlését. Szeretettel várjuk tagjainkat, de rajtuk kívül más és újabb érdeklődőket is, akik számára Endrőd neve kedvesen cseng, és civil szervezetünkön keresztül is kötődni szeretne szülővárosunkhoz.

A korábban kipróbált helyen szervezzük a találkozót. Címe: **1054 Budapest, V. Alkotmány u. 9-11.**

„Alma Mater” étterem (Parlamenttel szemben, bejárat: Szemere utcai oldalon)

Központi fekvése lévén megközelítése igen kedvező. Szombaton ingyen parkolási lehetőség közvetlenül a vendéglő mellett.

Vonattal érkezők. Keletitől: 2-es Metró-Kossuth tér; 78-as Trolibusz-Szemere u.; Nyugatitól sétálva. Valamint 2-es villamos, 15-ös busz, stb.

A közgyűlés előtt bemutatjuk az Endrődi híd avatóján készült filmet, melyet a vezetőség beszámolója követ az elmúlt évről és az ezévi programokról.

Az előző évek szokásához híven ezúttal is tombolával színeztjük a programot. (Tombola tárgyakat szívesen fogadunk.)

Ebéd előrendelésre lesz 2000 Ft-os áron, a menü egyeztetés alatt.

Kérjük, hogy aki részt kíván venni a találkozón, **telefonon vagy e-mailen jelentkezzen be** legkésőbb március 17-ig. A buszrendelés, a vendéglő és a szervezők számára is fontos, a jelentkezők létszámának ismerete. (Természetesen bejelentkezés nélkül is mindenki szívesen látott vendég.)

Elérhetőségeink:

Endrődön: Fülöp Imréné Kati, T: 06-66-284-435; M: 06-30-662-8551 (kb. 10 napig március elején nem elérhető)

Traurig Edit (Németh Edit) T:06-66-284-647 M:06-30-402-5884

Továbbá: Tímár Imre elnök: T:06-1-326-7567; M: 06-20-942-9331; E-mail: timarimrev@gmail.com

Budapest, 2015. január 23.

Baráti üdvözléssel: EBK vezetősége

A „Hunyai Értékek” című kiállítás-sorozat története

Amikor Hunyára költöztem, alakítottam egy kézműves csoportot, mely az iskola megszűnésével abbamaradt! Többen jeleztek, hogy jó volna újraindítani, így 2014. szeptember 13-án megalakult a Hunyai Kézművesek Baráti Köre 22 fővel.

Megbeszéltük, hogy a szakkörön készült tárgyakból karácsony előtt tartunk egy kiállítást munkáinkból. Mivel egy közösségben szó esik erről-arról, javarészből ki-mit csinált élete folyamán, arra gondoltam ez egy nagyon jó lehetőség lehetne egy kiállítás-sorozat létrehozására. Az ötletet fölvettem polgármester asszonyunknak, aki nagy lelkesedéssel fogadta, s támogatásáról biztosított! Magam sem gondoltam, hogy ekkora sikere lesz, és ekkora érdeklődésre talál. Túl vagyunk a 7. kiállításon, s eljutottunk oda, hogy vidékiek is jelezték, szívesen kiállítanak nálunk, amennyiben erre lehetőség nyílna. Rugalmas hozzáállással ezt is megoldottuk, s beépítettük a programba.

Önző módon, így saját magamnak örömet okozván folytatjuk ezt a kiállítás-sorozatot, mert nem mindegy, hogy reggel az ember a szürke hétköznapiak milyen környezetben kezdi a munkát.

Szeretnék köszönetet mondani mindenkinek, aki segítségemre van: a kiállítóknak, Sóczó Géza hitoktatóknak, aki a kiállítás képeit készíti, a szakkör tagjainak, akik mellém álltak, Petényi Szilárdné polgármester asszonynak, Iványi László plébános úrnak és minden kedves érdeklődőnek.

Köszönöm a lehetőséget: Kucséra Edit szervező

Képek a 20. oldalon

Vásártéri Ltp-en földszinti egyszobás lakás kiadó!
Érdeklődni: 0620/376-4567

GÁBOR DÉNES-DÍJ SOLYMOSI JÁNOSNAK

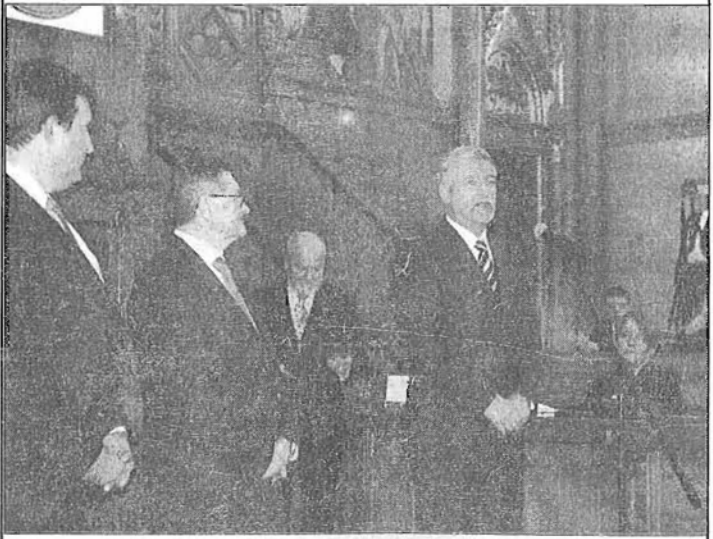
2014. december 18-án csütörtökön a Parlamentben átadták a 25 éve alapított, minden évben odaítélt rangos innovációs díjat az idei kitüntetetteknek.

A Gábor Dénes-díjat a NOVOFER Alapítvány kuratóriuma ítéli oda, 1989 óta minden évben. A cél a kimagasló szellemi alkotásokat létrehozó és az új ismereteket a gyakorlatba átültető szakemberek – mérnökök, kutatók, feltalálók – fokozott erkölcsi megbecsülése. A díj Gábor Dénesről, a holográfia felfedezőjéről, a Római Klub alapítójáról, korunk egyik legnagyobb humanista gondolkodójáról, az 1971-ben Nobel-díjjal kitüntetett tudósról kapta nevét.

A Gábor Dénes-díj 2014-es kitüntetettjei közt örömmel fedezhetjük fel olyan szakember nevét is, aki az űrkutatásban és űriparban végzett munkájával érdemelte ki a kitüntetést.

Solymosi János a Kandó Kálmán Villamosipari Műszaki Főiskola híradásipari szakán végzett 1977-ben. Első munkahelyén, a KFKI-ban plazmafizikai és lézertechnikai kutatásban használt célműszereket fejlesztett. 1983-tól a BME Mikrohullámú Híradástechnika Tanszék Űrkutató Csoportjában fejlesztőmérnök. Feladatai közé tartozott a műholdfedélzeti áramkörök fejlesztése, mérése, speciális tesztelő berendezések készítése. Részt vett számos űreszköz fedélzeti berendezésének fejlesztésében, köztük az űrtörténelmi jelentőségű VEGA programban.

1991-ben a müncheni Bonn Elektronik GmbH tulajdonosával megalapította a ma már 100%-ban magyar tulajdonú BHE Bonn Hungary Kft-t. A BHE Magyarország legnagyobb űripari cége, 18 országban van képviseletük. Űrtechnológiai igazgatóként személyesen irányítja a cég űrprojektjeit. Berendezéseik ott vannak a Nemzetközi űrállomáson, több külföldi műhold fedélzetén és az indiai Mars-programban is. Rendszeresen tart előadásokat konferenciákon. Tagja a Magyar Űrkutató Tanácsnak és Űrkutató Tudományos Tanácsnak. Elnöke a Magyar Asztronautikai Társaságnak (MANT), társelnöke a Magyar Repülő és Űrtechnológiai Platformnak (HATP). Szakértőként közreműködött az ország ESA-csatlakozásának előkészítésében.

December 18-án a Parlament felsőházi termében Solymosi János (jobbra) átveszi a Gábor Dénes-díjat Palkovics Lászlótól, az Emberi Erőforrás Minisztérium államtitkárától (balra) és Gyulai Józseftől, a NOVOFER Alapítvány kuratóriumának elnökétől (balról a második). (Fotó: Trupka Zoltán)

A kitüntetettnek az Űrvilág nevében ezúton is gratulálunk, további sikereket kívánunk!

Forrás: Űrvilág hírportál

A gyomai származású Solymosi Jánosnak Szerkesztőségünk is gratulál, és kívánunk további sikereket munkájához.

memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,

új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
s ivadékainkba szebb Jövő!

Timár Máté

Tankó Andrásné Szabó Irma

ny. tanító
(1925-2014)

Hosszú betegség után, 89 éves korában, december 19-én Békéscsabán hunyt el. Több generációt tanított Endrődön és korábbi szolgálati helyein.

Édesapja Szabó Bálint, a község ismert iparos, szélmalom tulajdonos, gépész volt.

Idősebb testvérei, Ernő és Dezső Endrőd közismert, megbecsült személyiségek voltak.

A Nagylány iskolába járt elemibe. Egy évvel korábban, öt éves korában írták be, mert már nem hagyta a testvéreit tanulni. Ő is szeretett volna köztük lenni. Csernus Mihály plébános külön engedélye kellett ahhoz, hogy megkezdhesse a tanulmányait.

Már ekkor kialakult a pedagógus pálya iránti elkötelezettsége. Kikérte a téglákat maga elé és „tanította” őket.

A Szent Imre Polgári Iskola következett ezután, ahol különösen Mácz tanár néni emléke maradt meg benne, akit nagyon szeretett.

Mire elvégezte a polgárit, visszatért Magyarországhoz Nagyváradra. Az ottani képző, ahová jelentkezett, állami képző volt. Itt tandíjmentességet kapott, mivel édesapja 50 %-os hadirokkant volt. Hasonló okok miatt került Ernő bátyja is Pápára. Nagyváradon az internátusban együtt laktak az akkori Magyarország keleti részeiből érkező tanulókkal Sepsiszentgyörgytől Debrecenig.

Nagyon zárt intézmény volt ez a 200 fős kollégium, naponta egyszer mentek ki csoportosan egy órá s sétára. Itt találkozott először későbbi kolléganőjével, Ricsei Baláznén Szabó Emmával, aki szintén a közelmúltban hunyt el.

Akkoriban román szót nemigen lehetett a városban hallani. A románt mint idegen nyelvet tanulták heti két órában. Még egy éve volt hátra, amikor odaérkezett a front 1944 őszén. Ekkor hazajött Endrődre.

1945 januárjában ment vissza Nagyváradra azért, hogy ne vesztse el egy évet. Édesapja szánkoval vitte el a Körös-parti városba, ahová kétnapi utazás után érkeztek meg. Júliusban már a román rendszer szerint képesítőzött. Tehát Magyarországon kezdte el a képzőt és ugyanabban az iskolában, de Romániában fejezte be.

Az oklevelét elismerték itthon. Endrődön akkor nem volt üres állás-hely, így Orosházától 11 km-re egy tanyai iskolába került. Először a felső tagozatot tanította, 5-8 osztályt egyben. Ő még nem volt 20 éves, miközben néhány ismétlős diákja már 15 éves volt. Később az alsó tagozatot kapta meg, ahol szintén összevonva tanított négy osztályt.

Így emlékezett erről az időszakról:

„Azok az aranyos tanyasi gyerekek, mint egy tiszta, hófehér tábla, úgy jöttek az ember elé. Kisasszony - így szólítottak a szülők -, csak a bőrrel számoljon! A legteljesebb bizalommal voltak irántunk, nem is volt bajunk a fegyelmezőssel. Sok tehetséges is volt köztük. Voltak, akik már másodikos korukban megtanulták a negyedikes anyagot is. Az egyik szülő hozta az ebédet, a másik hetente kenyéret süttött. Nagyon sok kóstolót is kaptunk és „csíramálét”, ami ott egy különleges étel volt. A városból is ők hozták nekünk a szükséges dolgokat. Villany nem volt, így az órarendet úgy állítottuk össze, hogy télen közös tornával vagy énekel kezdünk, amikor még sötét volt.”

Három év múlva férjhez ment Tankó Andrásához, aki szintén ott tanított. Ő Erdélyben született.

Csíkyszeredában járt gimnáziumba, Marosvásárhelyen pedig tanítóképzőbe. Vasutas édesapját családjával együtt kiutasították Romániából, mivel nem tette le a román esküt. Vagonlakók lettek ekkor egy ideig, mint oly sok ezren az akkori Magyarországon. Végül Szegeden fejezte be a képzőt.

Férje nagyon szerette a színhátszást, a népi táncot, a zenét. Szeretett ilyen csoportokat, és idővel felfigyeltek erre a képességére.

Először Csorvársra kerültek, majd 1954-ben Mezőkovácsházára. Itt egy „jóakarójuk” kiderített „egy nagy bűnt”, miszerint Tankó András igazgatónak egy endrődi „kuláklány” a felesége és ezért leváltották ebből az állásából.

Véletlenül megtudták, hogy közben üresedés lett Endrődön, és 1956. október 15-től itthon folytatták pályájukat. Az akkori endrődi káplánt, Nádor Ferenc piarista atyát jól ismerték, hiszen ő járt ki az orosházi tanyákra hittant tanítani, és Ildikó lányukat is ő keresztelte. Meglátogatták őt a plébánián, és ezután mentek bemutatkozni az igazgatónak.

Először a Mirhón tanított egy évig, majd Borbély Sándor áthelyezte a Szarvasvégi iskolába. Azt mondta, hogy ez volt a legnagyobb dicséret a pályája során, hiszen ezután igazgatója lányát, Klárit is tanította.

Férje testnevelő tanár majd tanfelügyelő lett, azonban egy nagyon gyors lefolyású betegség következtében 1968 januárjában, 45 éves korában elhunyt. Nagyon húzta vissza a szíve Erdélybe, de erre az utazásra korai halála miatt soha nem került sor.

Abban az évben halt meg édesanyja is, így teljesen egyedül maradt két gimnazista gyermekével. Mindketten tovább is tanultak, András orvos lett, Ildikó pedig óvónő.

1980-ig tanított az ún. Kiszely-féle (szarvasvégi) iskolában. 1982-ben ment nyugdíjba és azután még néhány évig a könyvtárban dolgozott, helyettesítve.

Gyermekei három unokával és három dédunokával ajándékozták meg. A velük való találkozás mindig nagy öröm volt számára.

1996-ban miliecentenáriumi kitüntetést kapott, amellyel közszolgálati munkásságát ismerték el. Korábban, a 70-es években pedig megyei elnöki dicséretben részesítették.

Nagy örömmel vett részt két találkozónkon is 1999-ben és 2009-ben.

Irma nénivel utoljára 2011-ben találkoztam a Szarvasvégi iskola előtt, amelyet éppen akkor bontottak le. Együtt néztük, amint az elfogyó falak mögül előtűnt egykori tantermünk maradványa, ahol mi három tanéven keresztül lehattunk a tanítványai.

Nemsokára Békéscsabára került Ildikó lánya közelébe, mivel egészségi állapota egyre romlott.

Itt érte a halál.

Búcsúztatása az endrődi templomban volt. A Szarvasvégi temetőben helyezték örök nyugalomra a közel 47 éve elhunyt férje mellé.

1999-ben mondta e szavakat a 30 éves találkozónkon:

„Még tűrhető az egészségem, a magányt is megszoktam. A régi dalt idézve, egy kívánságom lenne még: szeretném a homokórárt megállítani. De az sajnos pereg tovább...”

Segítsen benneteket a Jóisten!”

Irma néni, hálával gondolunk az együtt töltött szép évekre és búcsúzunk minden tanítványa nevében.

Nyugodjon békében!

Giricz László – egykori tanítvány (1962-1965)

Katolikus oldal

FEBRUÁRI ÜNNEPEK

1. vasárnap: Évközi 4. vasárnap
 2. hétfő: Gyertyaszentelő Boldogasszony
 3. kedd: Szent Balázs püspök és vértanú
 5. csütörtök: Szent Ágota szűz, vértanú
 6. péntek: Miki Szent Pál és társai japán vértanúk
 8. vasárnap: Évközi 5. vasárnap
 10. kedd: Szent Skolasztika szűz
 11. szerda: A Lourdes-i Boldogságos Szűz Mária
 14. szombat: Szent Cirill és Metód Európa társvédőszejtei
 15. vasárnap: Évközi 6. vasárnap
 17. kedd: A Szervita rend hét szent alapítója
 18. szerda: Hamvazószerda
 21. szombat: Damián Szent Péter püspök, egyháztanító
 22. vasárnap: Nagyböjt I. vasárnapja
 24. kedd: Szent Mátás apostol

A lórdes-i Mária-jelenések

1854-ben a Katolikus Egyház egy újabb dogmát, hittételt hirdetett ki: Szűz Mária szep-lőtelen fogantatását. Ez azt jelenti, hogy Mária már fogantatása pillanatában mentes volt az áteredő bűntől, és Isten eleve megővta őt a bűnöktől ahhoz, hogy a Megváltó édesanyja lehessen.

(Dogma vagy hittétel = egyházunknak egy-egy olyan tanítása, amit a keresztény katolikus embernek kötelező módon hinnie kell. Dogma tagadása a Katolikus Egyházból való automatikus kizárással jár.)

Az 1854-es Szeplőtelen Fogantatás hittételt sok támadás érte. Nem csak a Máriát nem tisztelő felekezettek részéről, hanem a még magukat katolikusnak valló főpapok soraiból is. Tüzlőnak vélték, és próbálták az ellenkezőjét bizonyítani. Így telt el négy év.

1858. február 11-én azonban csodás esemény történt Franciaországban, egy aprócska, Lourdes (ejtsd: Lurd) nevű faluban. A helyi molnár, Soubirous Ferenc elküldte kislányát, Bernadettet fát gyűjteni a közeli erdőbe. A kislány a barátnőivel együtt nekiindult a rőzsegyűjtésnek, de Bernadett lemaradt társaitól. A közeli Gáve patak mellett egy sziklafalban egy nyitott bejáratú kis barlang volt, ahova heves esőzések idején a kondások szokták a kondát beterehni. Bernadett a patak partján gyűjtögette a rőzset, amikor azt látta, hogy a barlangból fény szűrődik ki, és a fényesség közepén egy hófehér ruhás gyönyörű nő jelent meg. Fején aranykorona volt, derekán égszínkék öv, karján rózsafüzér. A jelenés pár percig tartott, aztán a szép nő a fényességgel együtt eltűnt anélkül, hogy bármit is mondott volna... Bernadett teljesen a jelenés hatása alá került. Innentől kezdve gyakran kiment a barlanghoz, a szülői tiltás ellenére is, hátha újra megláthatja a „szép hölgyet”, ahogyan ő nevezte. Tizennyolc alkalommal jelent meg Szűz Mária a kis Bernadettnek. Eleinte csak ő és barátnői mentek ki rózsafüzéret imádkozva a barlanghoz, de a jelenés híre hamar elterjedt a faluban, sőt a környéken, és az ötödik-hatodik jelenésnél már több ezer ember tolongott a kis barlang előtt. A „szép hölgyet” természetesen csak Bernadett látta - így sokan kétkeltek benne -, még a helyi plébános is...

Egyik jelenés alkalmával Mária azt mondta Bernadettnek: „Menj el a plébánoshoz, és mondd meg neki: azt szeretném, ha itt, e helyen egy kápolna épülne, és a nép körmenetben jönne ide búcsút járni.” A kislány félve ment el a szigorúságáról híres plébánoshoz, és előadta a hölgy kérését. A pap rámondott Bernadettre: „Hogy hívják azt a nőt?” „Nem tudom - felelte Bernadett -, a nevét nem mondta meg.” „Nos - felelte a plébános -, mondd meg neki, hogy mondja meg a nevét, mert a lourdes-i plébános nem áll szóba olyanokkal, akiknek nem tudja a nevét!” Bernadett a következő jelenés alkalmával háromszor is megkérdezte a jelenés asszonyát a neve felől. Végül Mária összetette kezét és az égre emelt tekintettel mondta: „Én vagyok a Szeplőtelen Fogantatás!”

Bernadett a plébániáig ismételtette a sosem hallott szavakat, és előadta a papnak Mária üzenetét. A plébános elámult a hallottakon, hisz ez az írástudatlan kislány nem is hallhatott a négy évvel korábbi dogma kihirdetéséről. Ekkor már ő is kezdte elhinni a jelenés valóságát, és az úgy egyházi elismerése mellé állt.

Egyik jelenés alkalmával Mária arra kérte Bernadettet, hogy a barlang sarkában kezeivel ásson egy kis gödröt. Amikor a kislány ezt megtette, a kis gödörből forrás tört elő, mely bőségesen kezdte vizét ontani. A nép azonnal csodás erejű gondolta a forrást, és vitték a vizet betegeknek, kik közül sokan meggyógyultak. A csodás erejű víz számára az emberek egy medencét készítettek a barlang előtt, mely hamarosan meg is telt.

A végső lökést a jelenés elismeréséhez egyik falubeli asszony esete adta meg, aki elhozta karjain tizenéves, születése óta béna

FEBRUÁRI MISEREND

Endrőd:

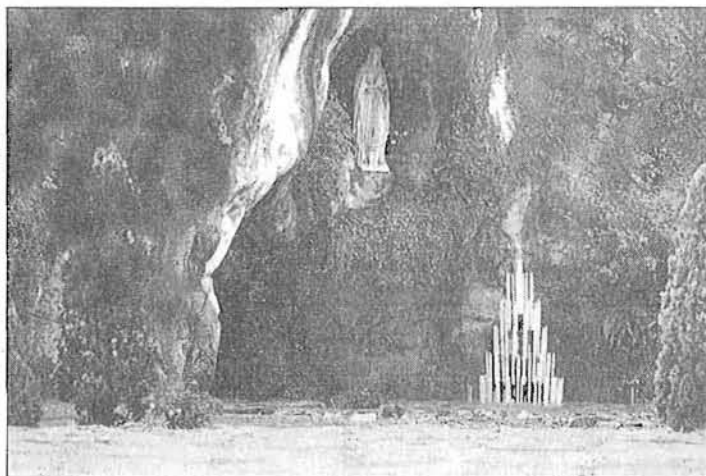
Vasárnap és ünnepnap: 9 óra.
 Szombaton vasárnapi előesti mise 17 órakor, végén a Mária-litániával.
 Hétköznapokon: reggel fél 8-kor - csütörtök kivételével.
 Nagyböjtben péntekenként keresztút 5-kor.

Gyoma:

Vasárnap és ünnepnap: 11 óra.
 Kedden és pénteken: 16 óra, a plébánia nagytermében.
 Nagyböjtben péntekenként keresztút fél 4-kor.

Hunya

Vasárnapokon: 10 órakor,
 hétköznapokon csütörtök kivételével 17 óra,
 szombaton vasárnapi előesti mise 17 óra.
 Nagyböjt péntekjein fél 5-kor keresztút

gyermekét. Istenhez imádkozva beledobta a béna fiút a medence vizébe, s az pár pillanat múlva egészségesen, karjait, lábait mozgatva jött fel a víz színére. A helyi orvos elismerte, hogy ilyen gyógyulás természetes úton lehetetlen, nem megmagyarázható. Az Egyház hamarosan állást foglalt és hivatalosnak ismerte el a lourdes-i Mária-jelenéseket.

Ma már nem kápolna, hanem óriási bazilika áll a barlang mellett, és e napon ezrek zarándokolnak Mária megjelenésének helyére, mely a Szeplőtelen Fogantatás dogmájának elismerését, elfogadását is szolgálta.

Sok helyen, így Endrődön is szokás a Lourdes-i Szűzanya ünnepére (február 11.) készüléskor kilencedet, kilenc napi ájtatosságot tartani a Szent Szűz tiszteletére, melyet betegekért, és egyéb imádságaink meghallgattatásáért szoktunk felajánlani. Ne feledkezzünk hát el erről a szép eseményről, és lehetőségeink szerint elvégezve a Lourdes-i Kilencedet, imádkozunk mi is betegekért, a testi-lelki bajokban szenvedőkért, és a mai forrongó, háborúskodó világban különösen is imádkozunk a világbékeért, bízva abban, hogy Szűz Mária közbenjár értünk, és kiesdi számunkra Szent Fia előtt imádságaink meghallgattatását.

Czank Gábor
 plébános

Újságunk új webhelye: www.varosunkujsg.hu
 A hunyai plébánia új webhelye: www.hunyaiplebania.hu

Az endrődi plébánia új webhelye: www.endrodiplebania.hu
 A gyomai plébánia új webhelye: www.gyomaiplebania.hu

Szentek élete

Az oldalt szerkeszti: Sóczó Géza

Szent Máttyás apostol

(Ünnepe február 24.)

Nem szerepel a 12 apostol névsorában.

Júdás helyébe választotta a tizenegy apostol, a 72 tanítvány közül, azok közül, akik mindvégig együtt voltak az Úrral, mert így lett létszámuk újra teljes. Sorshúzás döntötte el megválasztását. Megválasztását részletesen olvashatjuk az Apostolok Cselekedeteiben (ApCsel 1, 15-26).

Egy ideig Júdeában, Etiópiában és Antiochiában térített. Működéséről, hithirdetéséről nem sokat tudunk. Régi írások szerint a Kolchisz tartománybeli Szebasztopol városában keresztre feszítették, vagy egy másik változat szerint megkövezték, majd bárdal lefejezték.

Ereklyéinek egy része Szent Ilona császárné segítségével a németországi Trier városba kerültek, itt a város védőszentjének tisztelik még manapság is. Az ereklye többi része Rómában a S. Maria Maggiore-templomban nyugszik.

Szent Máttyás a szabók, a cukrászok, a kovácsok védőszentje. Szekercével, vértanúságának eszközével a kezében szokták ábrázolni. A népi hagyomány ennek nyomán alakította ki a „jégtörés” tavaszi szolását: „Jégtörő Máttyás, ha nem talál jeget, majd hoz.”

Iványi László:
200 éves az endrődi
Szent Imre-templom

A KULÁK ÉLET TÖRTÉNESEI ENDRŐDÖN Visszaemlékezés a 60 ével ezelőtt történteke

A parasztélet alaptörvénye a termelés, a szüntelen munka. A paraszttársadalomban az alapsejt nem az egyén, hanem a család, amely minden tagja részt vesz a termelésben. A 4-5 éves gyerek libát őriz, a nagyobbak disznót, majd marhát őriznek. A nagyobbak már az adódó mezőgazdasági munkákba is besegítenek. Megállás a munkában nem volt, minden napnak megvolt a maga feladata mindenki számára, a jószágot etetni kellett, a földet művelni, mert nem termett.

A paraszttársadalomban nem volt tagozódás, mert minden paraszt egyformán élt. Mindenki azon volt, hogy minél többet termeljen, többet tudjon a birtokba beruházni, ami nagyobb biztonságot adott gyengébb termés vagy természeti csapás esetén. Tehát a paraszttársadalom ártermelésre volt berendezkedve, ami jövedelmezőséget is biztosított, gyarapítási tudta a gazdaságát, ezáltal gyermekeinek lehetőségét adott az önálló életkezdésre.

Az 1945-ös változás földreformot hirdetett, megszüntette a nagybirtokrendszert, kiosztotta a birtokait. Az új gazdák földet kaptak, saját ellátásra esetleg tudtak termelni, de ártermelésre nem voltak képesek, hiszen semmi termelési eszközt nem kaptak. Ezenkívül a termelés elkezdésére hitel összeggel sem segítették őket. Endrőd községben a nagy létszámú agrárproletár lakosságnak nem jutott elegendő föld, hiszen a nagybirtok kevés volt (Tüköri, Szikszai, Stokhaurer). Ezért sokan jelentkeztek, amikor a Sváb családok kitelepítésére és birtokaik elvételeire is sor került. Ismeretes, hogy csak a legszükségesebb ingóságukat vihették magukkal. Így agrárproletárjaink kész gazdaságokat kaptak. Az endrődiek Dunakömlőd, Németkér és Gara községekben telepedtek le, ott végeztek egyáltalán nem dicséretes tevékenységet a Sváb kitelepítés alatt.

Magyarországon 1948-ban megindult a szo-

cializmus építése Sztálin parancsára. Ezt a párt-határozatot így fogalmazta meg: „Amíg a paraszt azt látja, hogy a kulák egészen jól boldogul, addig hiányzik neki a serkentés a szövetkeztetésre. Ez a Szovjetunióban is így volt. Ezt úgy tudjuk elintézni, ha elveszük a kulákok földjét, házat, gépét, és hogy mit csinálunk velük, azt még nem tudjuk.”

Az 1949-es választáson győzött a Kommunista Párt (Magyar Dolgozók Pártja). Az ország vezetését a kezükbe vették, a községekben Tanácsrendszer alakult ki párthű tanácselnökkel. A rendőrség mint elnyomó szerv működött, saját emberei voltak a rendőrség kötelékében. Ezenkívül Gyomán létrehozta egy új rendőrségi épületet, amelyben egy szakasz ÁVO-s katoná állomásozott. Ez volt a „szürke ház”. Itt végezték el a „piszkos munkát”, a veréseket. Én egyszer kerültem be, amikor Édesapám már el volt itélve, helyette én jelentem meg. Nem kaptam verést, csak egy bírósági tárgyalást kellett végig élnem. Az ítéletet az Édesapámra hozták, amit majd kiszabadulása után le kell ülnie. Én akkor 16 éves voltam.

A földhöz jutottak közül sokan tanyát építettek és önálló ártermelőkké váltak. Erre mondta Rákosi, hogy „az ártermelő gazdaságok túlzásba vitt egyéni gazdálkodást folytattak”. Az ártermelés fokozása vagyonsodást eredményezett, és így lett az egyszerű parasztemberről kulák.

A kulákká minősítés 25 katasztrális föld és 350 aranykorona érték fölött volt. A szövetkezetek létrehozásával annak eredményes gazdálkodása volt a cél. Erről írt Gerő: „A mezőgazdaság szocialista útja a kolhoz, ezt a párt nyíltan hirdeti. Ezért megváltozott a kuláksággal szemben folytatott politika, amely 1949 előtt a semlegesítés politikája volt. A fordulat után a kulákság felszámolása jelentette a szocialista utat”.

A Békekölcson jegyzésről a „Városunk” című

havi lapban részletesen beszámoltam a 2011 novemberi számban.

Progresszív adózási rendszert vezettek be. Ezek szerint a kulákgazdaságok egy katasztrális holdjára 200 Ft adóteher esett, a középparaszti gazdaságoknál az adóteher 90 Ft/kh volt. Az újonnan alakuló szövetkezetek adómentességet élveztek, ezen kívül állami támogatásban részesültek.

Visszaemlékezve a saját helyzetünkre, 52 katasztrális holdon gazdálkodtunk, ennek az adóterhe 10.400 Ft. Visszaemlékezésem szerint, az utolsó évben - amikor még ki tudtuk fizetni az adót - 23.000 Ft-ot fizettünk ki. A fő utcán a tejszarnok 18.000 Ft-ért kelt el. Hogy mire kellett az adókülönbötözetet fizetni, ez több tételből tevődött össze: Békekölcson, pótdadó, különféle büntetések, hozzájárulások (pl. kollégiumok berendezése).

Progresszív begyűjtési rendszer volt, a terményen kívül, hízót, baromfit, tejet, tojást kellett beszállítani. A kulákoknál nem volt padlás-söpörés, mert a gépfarától már szállítani kellett az átvevőhelyre. Versenykiírás volt az egyes községek között. Naponta felkeresték a csépettő kulákokat és a kenyérgabonát azonnal rakni kellett a kocsira és szállítani az átvevőhelyre. Tej, baromfi, tojás beszállítás negyed, féléves bontásban kellett időre beadni. Nálunk az első féléves elmaradás volt 2,32 kg baromfiból és 80 db tojásból. A Közéletés feljelentett bennünket, bírósági tárgyalás lett. Első fokon 1 év 2 hónap börtönre ítélték az Édesapámat. A fellebbezés után nyolc hónapra szállították le a büntetést. A gyulai börtönbe vonult be, ahol már több endrődi (Timár János, Uhrin György, Beregszászi Mihály, Timár Ede) töltötte a büntetését. Lényegében az államnak ingyen munkásra volt szüksége, kivel, mással, mint a kulákokkal oldották

folytatás a 13. oldalon

GYOMAENDRŐDI KRÓNIKA

- Civil sarok - Vaszkó Piroska

Gyomaendrőd egyik nagy problémája, hogy a település átlag életkort tekintve öregedik, nincs kellő munkahely, s nincs ami a fiatalokat városunkban tartsa. Aki középiskolai vagy főiskolai tanulmányai miatt elkerül a városból, ritkán tér vissza, s ha vissza is tér, nem biztos, hogy végleg sikerül itthon maradnia, talán mert kevés a sikeres vállalkozás is városunkban.

Üde kivétel ez alól beszélgetőpartnerem, aki jelenleg is sikeres vállalkozásban dolgozik Besenyszegen, többgyermekes családanya, s optimista a jövőt illetően. Hisz Gyomaendrődben, ő is egyike azoknak, akik itt képzelik el gyermekeik jövőjét, a mai nehézségek ellenére. Véletlen, hogy névnapja előtt pár nappal beszélgetünk, de hát a lapzárta kötelez, csapjunk bele.

- Bár én csak egy szűk éve ismerlek, de meggyőződtem róla, ismert vagy. Az interjú előtt három perc alatt három emberrel találkoztunk, s mindnyájan széles mosollyal fogadtak, köztük olyan is, akinek én próbáltalak bemutatni, hisz nem tudtam, hogy ismeritek-e egymást. Mit lehet tudni rólad, ifjabb éveidről, hol születted?

Gyomán születtem, 1970-ben, akkor még Gyoma volt, nem Gyomaendrőd. Minden ide köt, szüleim is itt élnek, itt nőttem fel, ide jártam az 1 Sz. Általános Iskolába, a mai Kis Bálint Iskola elődjébe. Büszkeséggel mondom, hogy mind a négy gyermekem ebbe az általános iskolába járt, illetve a két kisebb még most is ide jár. A középiskolát viszont már Békéscsabán végeztem, a közgazdasági szakközépiskolában érettségiztem.

- Hogyan alakult az életed a középiskolás éveket követően?

1988-ban visszatértem Gyomaendrődre, s itt dolgoztam először a Kőrösi Sütő és Édesipari Vállalatnál könyvelőként öt évig, majd különböző munkahelyeken, magánszférában. Az utóbbi időszakban egy utánfutó kölcsönző cégben dolgozom Besenyszegen. Egyébként vendéglátó- és agrár végzettségem is van, munka mellett képeztem magam.

- Ha jól tudom ez a tudásvágy, tanulási igény nálad folyamatosan jelen van... - ve-

tem közbe.

Igen, gazdasági és vidékfejlesztési mérnöki diploma megszerzése a végcélom.

Láttam szüleim példáján is a múltban, s úgy vélem most is lehetne újra városunkban a mezőgazdaság megélhetési vagy kiegészítő jövedelemforrás. Növénytermesztés, állattenyésztés, mezőgazdasági feldolgozóipar, gondolok itt tej feldolgozásra, vágóhídra, cirokseprű készítésre, egyéb mezőgazdasági és állati termékek feldolgozására, mind munkalehetőségeket nyújtanának újra az itt élő emberek számára. Ebben hiszek és ehhez szeretném a legmagasabb képzettségi és tudásszintet is megszerezni.

- Munka, tanulás, gyereknevelés... mi a hobbid, mivel töltöd a szabadidőd?

Szeretek olvasni, illetve igyekszem sportolni is. Ha tehetem futok, tornászom, s szabadidőmben közösségeket is támogatok.

-Elég széles körben ismert vagy arról, hogy a közösségeket, jó kezdeményezéseket támogatsz, szívesen részt is veszel azokban. Mondanál erről pár szót.

Én magam is sportoltam gyermekkoromban, így természetes, hogy támogatom a gyermeksportokat. A Gyomaendrőd Úszó Sportegyesület elnöke vagyok, s a városunkban lévő sportnevelést is aktívan támogatom. Itt említeném meg, hogy március 14-én a KSI kajakosok új kezdeményezéseként, Városi Sportbált szervezünk, melynek célja a gyermeksportok népszerűsítése, a sportegyesületek megismertetése és összetartása.

Civil szervezetek közül szeretném megemlíteni a Városi Önkéntes Tűzoltó Egyesületet, melynek szintén támogatom a munkáját. Emellett a Kis Bálint Általános Iskola szülői munkaközösségének oszlopos tagja, és az iskolai alapítvány elnöke is vagyok. Alapítványunk támogatja az iskola tehetséges tanulóit, jutalmazza a diákok és a tanárok kiemelkedő munkáját, esélyegyenlőséget biztosít hátrányos helyzetű gyermekeknek, támogatja a tanulmányi versenyeket, ki-

rándulásokat és a szabadidős kulturális programokat.

- Ha már iskola, szóba kerültek gyermekeid, mondanál róluk pár szót...

Életem fő célja a gyermekeim boldogulása és sikerük, ennek sok mindent alárendelek. Egyedül nevelem őket, mindig mindenben számíthatnak rám.

Három lányom és egy fiam van, ő a legkisebb. A két nagyobb lány már főiskolás, a két kisebb 12 illetve 11 éves. Mindkettő sportol, a lányom kézilabdázik, a fiam atlétizál és úszik.

- Beszélgetésünk elején szóba került, hogy bízol a város jövőjében, a helyi közösség jövőt formáló erejében... Kérlek mondj egy pár gondolatot erről befejezés-képp.

Négy gyermek anyjaként, helyben élőként hiszem és hinni akarom, sokat tehetünk városunkban azért, hogy a jövő jobb legyen. Minél több gyermek maradjon itt a településen, találja meg itt a boldogulását, tanulmányai befejeztével visszatérjenek, itt alapítsanak családot. Ehhez kellene a lehetőségeket biztosítani Gyomaendrődnek!

A jövőben szeretnék ezen célok eléréseért dolgozni s a városfejlesztésben aktívan részt venni.

A március 1-jén az 5.sz. körzetben tartandó időközi választáson a kormánypártok (Fidesz, KDNP) Vaszkó Piroskát támogatják képviselőjelöltjüként.

Kedves Olvasók! Ebben a cikkemben szeretném áttekinteni az európai fürdőzés történetét, majd a következő alkalommal szeretnék írni a magyar gyógyfürdőzés múltjáról.

A fürdés, tisztálkodás évszázadokon át luxusnak számított mind Nyugat-, mind Közép- és Kelet-Európában. Már maga a tiszta víz is ritkaságnak számított. Földrészünk számos országában, így Angliában, Franciaországban, Németországban, Hollandiában is egészen a XIX. századig hiánycikk volt a tiszta ivóvíz. Források bizonyítják, hogy a gazdag városok is gyakran szenvedtek vízhiányban. Genova, Velence lakóinak vízszükségletét nem elégítették ki a ciszternák és kutak, ezért a város határain túlról, bárkákon kellett behozni az édesvizet. Hasonló volt a Holland városok helyzete is, ahol a kutak kétes tisztaságú vizet adtak. Lisszabonnak csak a XIX. század első felében épült elfogadható vezetékrendszere. Több visszaemlékezés szerint az emberek összeverekedtek a vízért, amikor a városközponttól távol eső új vízvezetékhez tülekedtek. Párizsban még a XVII. században is égetett agyagból és egymásba illesztett kivájt fatörzsekkel készülték vízvezetékek, mint a rómaiak idején. A párizsiak fő vízforrása természetesen a Szajna volt, melynek vizéről 1641-ben így ír a portugál követ:

„A Pelletier rakpart mellett, a két híd között önti festékét a Szajnába a rengeteg kelmefestő. A Gevres-i rakpartot alkotó híd irtózatossá büzt áraszt. A városnak ez a része undorító vizet iszik.”

Létezett az úgynevezett „javított víz” is, melyet ecettel vagy mással keverték, az viszont drága volt, így a XVIII. század közepéig nem is nagyon terjedt el. Természetesen havat is olvasztottak, de mert tiszta, szűz hó a városi házak körül csak korlátozott mennyiségben fordult elő, ráadásul körülményes volt a szállítása, olvasztása, az így nyert víz szintén fényűzésnek számított.

Londonban, a középkorban szintén fa-, illetve egymásba illeszthető agyagkupos vízvezetékek szállították az ivóvizet, melyek azonban csak a hét bizonyos napjain, a nap bizonyos óráiban szolgáltatott vizet a lakosoknak, attól függően, mikor töltötték fel a ciszternákat. A középkori és újkori Európában tehát a krónikus vízhiány és a csatornázás kezdetlegessége miatt a fürdés és a tisztálkodás hosszú-hosszú évszázadokon át mellékes, elhanyagolható dolognak számított.

Nem csak a magánházakban, az otthonokban volt ez így, a higiéniát illetően a fogadóknak sem volt jobb a helyzet. Rotterdami Erasmus 1497-ben írt, Beszélgetések című híres művében a korabeli fogadókról is tudósít. A német területen lévő

Egészségről-betegségről

Fürdőzési szokások Európában

Hygieia és Aesculap

fogadóknak a vendégek számára közös helyiséget tartottak fent, ahol lehúzhatták csizmájukat, szárítkozhattak, s a legelszántabbak akár tisztálkodhattak is.

„Vizet is készítettek kézmosáshoz – írja a németalföldi mester -, de az többnyire olyan kevésbé tiszta volt, hogy utána másik vizet kellett kérni, hogy az ember lemossa, ami mosdókor ráragadt.”

A magánfürdők hiánya miatt Európában hosszú időn át - körülbelül a XVI. századig - a közfürdők, az úgynevezett fürdőházak, vagyis nyilvános fürdők biztosították a lakosság számára a tisztálkodás szinte egyedüli lehetőségét.

Közfürdők már az ókorban is léteztek, s a fürdést, a rituális tisztálkodást a legtöbb vallásalapító a vallás rituáléjába is beiktatta. A görögök fürdési szokásairól viszonylag sokat tudunk. A fürdözést szent dolognak tekintették: az újszülöttet folyóvízbe mártották, de a templomba járás is fürdés volt egybekötve. A kedves vendéget sokszor meleg fürdővel fogadták. A fürdők hasznáról és alkalmazásáról szóló első tudományos fejtegetéseket is Hippokratésznek és tanítványainak feljegyzéseiben találjuk. Eleinte csak folyami és tengeri fürdőket használtak, később, midőn nyilvános fürdőházakat kezdtek építeni, mind általánosabbá váltak a meleg vizű fürdők is. A rómaiak megörökölték, átvették, s tovább is fejlesztették a görög hagyományt. A Római Birodalom fürdői valóságos paloták voltak, melyekben a fürdés minden egyes aktusa számára külön helyiség szolgált. Régészeti emlékek egész sora tanúskodik a római fürdők nagyszerűségéről. Találunk ilyeneket Rómában, Pomejiben, de hazánkban, például az egykori Pannónia provincia fővárosában, Aquincumban, a mai Óbudán.

A Krisztus születése utáni III. és IV. század táján, a keresztény vallás terjedésével a fürdőkultúra lassan hanyatlani kezdett. A papság eleinte elnevelte a fürdők használatát, Szent Hieronymus a tíz éven felülieknek tulajdonképpen meg is tiltotta azt. A fürdés és tisztálkodás kultusza csak a VIII. században támadt fel ismét, főként a Córdobai Kalifátus mór-arab kultúrájának, a felvirágzó orvosi tudományoknak köszönhe-

tően. Hispánia régi, föníciai és görög-római múltú, akkoriban már gót-keltibermór-zsidó nagyvárosaiiban, Córdobában, Granadában, Sevilleában, Toledóban, Almeriában a rómaihoz hasonló fürdőkultúra létezett. A hagyomány sze-

rint Nagy Károly is sokra tartotta a fürdőket, Frank- és Németalföldön az ő idejében kezdtek fürdőhelyiségeket kialakítani a kórházakban és zárdákban, melyekben a szegények ingyen fürdőzhetek. Később a keresztes hadjáratokban részt vevő európai lovagok megismerkedtek a keleti népek fürdési szokásaival, s ez is erősítette a közfürdők iránti igényt. A XIV-XV. században a magánfürdők még a jómódúak házaiban is ritkák voltak, de már ott találjuk a városokban a (részben Rómától örökölt) nyilvános fürdőket.

A XVI. század közepére Nyugat-Európában véget ért a közfürdők fénykora. Ennek több oka is volt, a legfontosabb mégis a járványveszély. Franciaországban XIV. Lajos, a Napkirály udvarában már csak egészen kivételes esetekben, betegségek felléptekor éltek a fürdővel, mint gyógyterápiával. A XVII-XVIII. században Londonban már egyetlen nyilvános fürdő sem működött. 1788-ban írja Retif de la Bretonne:

„Párizsban szinte senki sem fürdik, akik pedig mégis fürdenek, beérik nyaranta, vagyis évente egy-két alkalommal.”

A fürdéshez elsősorban víz kell. A régi Magyarország pedig – miként az utazók évszázadokon át írják – igencsak bővelkedett természeti kincsekben, így nem volt hiján a különböző vizeknek sem. De voltak gyógyvizeink is, csodatévő gyógyforrások, meg olyanok is, melyekről elszegényedett hercegek, alkimista csodadoktorok ábrándoztak.

Bertrandon de la Brocquière lovag, Jó Fülöp burgundi herceg tanácsosa és étkező mestere 1433-ban, Zsigmond magyar király (és német-római császár) idején jár Magyarországon, és megemlíti, hogy Budán, a vár és a város falain kívül „igen szép, meleg fürdők vannak”.

Mátyás itáliai történetírója a humanista Bonfini Magyarország története című munkájában az 1400-as évek végén említést tesz a

nagy király híres budai palotájának régi, nyugati szárnyáról: „A padló mindenütt berakott, mozaikszerű, néhol földviasszal, égetett kőből van összeillesztve. Több részen, alkalmas helyen hideg és meleg vizes fürdőszobák találhatók.”

Oláh Miklós 1536-ban, Hungariájában ír Buda, Óbuda (a mai Budapest III. kerületének része, mely a Margit hídról terjedt Aquincumig). Felhívíz (aque calide superiores: Buda középkori külvárosa volt, a Lukács fürdő környékét foglalta magába) már akkor is régóta nevezetes forrásairól a szent Gellért hegyének lábánál: „a Duna partjától mintegy húszlépcsényi távolságban hévizek buzognak fel: a testi betegségekben... különösen jók. Vannak másfajta is, ezeket Királyfürdőnek nevezik a benne lévő királyi fürdő miatt...”

Georg Wernher alig valamivel később, 1542-ben adja ki jeles munkáját Magyarország csodálatos vizeiről címmel.

Igazi csodavízről regél 1617-es Disputációjában a híres-neves, nagy tudású Szepsi Csombor Márton is. „Van a Kárpátokban – írja -, Pannónia hegyiségben, Smolnicium városka mellett egy kút, melyből vizet merítenek, és háromágú csatornába öntik. Akárhány adag vasat teszel bele, rezet veszel ki, pontosan olyat, amit a föld mélyéről bányásznak.” A világlátott tudós és utazó nem másról, mint a felvidéki Szomolnok szabad királyi bányaváros egyik forrásáról és fürdőjéről mesél.

A felvilágosodás korában is hallunk hazai, csodálatos erejű gyógyvizekről. A Magyar Hírmondó 1781-ben tudósít az Erdélyben található, hihetetlen gyógyerejéről elhíresült cégényi tócsáról: „Erdélyben is igen nagy kelete kezdett már savanyó és más egyszerűsmind feredő vizeknek lenni. Már a gyermekek, gyógyi, homorodni, rodni vizeket palackokba kezdik sokan hordozni a városokra eladás végett és sok szép pénzt szaporán egybe gyűjtenek vele.”

Gróf Teleki Domokos 1796-ban Egnéhány hazai utazások leírása című művében a felvidéki szklenői fürdőkről emlékezik meg.

A Nemzeti Társalkodó 1830-ban egy erdélyi, pontosabban székelyföldi „büdöskömáj-szagi forrás”-ról ad hírt, mely a szem gyógyítására mutatkozott kiváló szernek. A Hepar sulfuris, vagy másképpen kénmáj régóta ismert gyógyszer, a régi századforduló táján bőrbajok kezelésére használták. A homeopátia Hepar sulfuris elnevezéssel méskénmájként tartja számon és alkalmazza köhögésre, gennyes gyulladások, idegrendszeri érzékenység kezelésére.

Forrás: Csiffary Gabriella: Régi magyar fürdővilág

dr. Macsari Judit

Endrőd néprajza

Rovatvezető: Dr. Szonda István

Betlehemezéstől háromkirályjárásig

A téli ünnepkör népszokásait fogtuk csokorba az új év első rendezvényén az Endrői Népház konferenciatermében. Január 10-én, kora délután újra megtelt a Népház emeleti terme a pásztorjelmezbe, napkeleti bölcsek királyi ruhájába bújít gyermekekkel, akik felidéztek az ünnep hangulatát és elhozták ismét szívünkbe a karácsony üzenetét.

A Komádi Színjátszó Kompania betlehemes csoportja a bihari betlehemes elevenítette fel. A humoros szófordulatokkal átszőtt archaikus dramatikus játék a sárréti ízes nyelvjárást is megszólaltatta. A Komádi Fogyatékos Otthon lakói megható, lírai jelenetükben Jézus születését játszották el, mozgásos szerepjátékokkal. A hunyai gyerekek háromkirályjárása zárta az ünnepkör szokásait. Vendégünk volt Dr. Bartha Elek professzor, a Debreceni Egyetem rektorhelyettese, aki a karácsonyi népszokások eredetéről, tájankénti változatairól nyújtott érdekes tájékoztatást. Dr. Dénes Zoltán plébános úr a vízkereszti hagyományoknak megfelelően megszentelte a Népházat és annak minden kedves vendégét.

A felcsendülő népénekek és misztériumjátékok a karácsonyi ünnepkör feledésbe merülő népi hagyományait mutatják be jelen korunk családi és vallási szokásaitól eltávolodó modern emberének. Tekintsük át vázlatosan a karácsonyi ünnepkör jelentősebb jeles napjait és szokásait.

A téli ünnepkör a magyar paraszti hagyományokban jelentős helyet foglal el, hiszen az adventi készülődéstől a vízkereszti játékokig megannyi dramatikus szokás, jeles napi hiedelem tartozik ezen időszakba. Az ünnepkör legjelentősebb hiedelmekkel átszőtt napjai: Borbála, Miklós, Luca, Ádám-Éva, István, János, aprószentek, szilveszter, újév és a vízkereszt.

A fiúk Szent Borbála napkor jártak kotyolni, és ezen a napon kezdték el csíráztatni a búzát, amely karácsonyra kiszőlve a következő év termésére jósolt. December 6-án, Szent Miklós napján főleg a Dunántúlon volt ismert a mikulásjárás. Eredetileg az aprószenteki püspökválasztás emléke, mely a 13. századtól Szent Miklós napra került. Miklós püspök az ünnep előestéjén kíséretével betér az olyan házakba, ahol gyerekek vannak és imádkoztatja őket, s az ügyes gyermekeket ajándékokkal jutalmazza meg. Ugyancsak a Dunántúlon, a láncos Miklósnak nevezett alakoskodók az utcán is ijesztgették a gyermekeket. Bementek a házakba, kezükben seprűt vittek, derekukon láncot csörgettek, és a következő mondókat skandálták:

„Rontom, bontom, csontom,
Csörgő, börgő láncsal jöttem.
Van-e rossz gyerek a háznál?
Van-e jó gyerek a háznál?
A jónak kaláccsal,
A rossznak virgáccsal.”

Luca napját gonoszjáró napnak tartották, ezért különösen a boszorkányok ellen kellett védekezni. Megfokhagymázták az állatok fejét, az istálló ajtaját, eléje hamut szórtak, hogy a macska képében járó boszorkányok nyomaít megvághassák. Szerelemjósásra lucacédulákat készítettek, időjárásjóslásra pedig lucakalendáriumot. A lucaszékét is ezen a napon kezdték el készíteni. Luca napja is kotyoló nap volt, melyen a következő mondókat sorolták a kotyoló gyermekek:

„Luca-Luca, kitty-kotty,
Tojjanak a tiktyok, luggyok!
Kalbászuk olyan hosszú legyen, mint a falu hossza!
Szalonnájuk olyan vastag legyen, mint a gerenda...”

(Bük, Sopron vm. Tátrai Zsuzsanna 1966.)

A karácsony előtti kilencedben járták a paraszti ájtatoskodás szép formáját, a szentcsaládjárást.

A betlehemezés a karácsonyi ünnepkör egyik legnépsze-

rűbb misztérium-, illetve pásztorjátéka. Korábban a betlehemes játékban előadták azt, amit verbálisan a templomban is lehetett hallani, amiről az ünnep szólt. A betlehemes játék nem magától jött létre. Magyarországon a 17. századból vannak az első adatok, de Európában közel egy évezrede ismertek a betlehemes játékok. Egy középkori műfajról van szó, amit először templomokban játszottak. A templomi szertartások, a templomi rítus része volt. Majd a templom falai közül, bekerült a családok a körébe, a lakóházak falai közé.

„Jó estét kívánok! Meg ne ijedjenek,
Itt egy kompánia, semmit se féljenek!
Lépek én e házba azon kérelemmel:
Szabad-e bejönni ide betlehemmel?”

(Nagyszalontai betlehemes, Bihar vm. Kerényi Gy.1982.)

Vízkereszt vagy háromkirályok napjával zárul a karácsonyi ünnepkör és kezdődik a farsangi időszak. Az egyik legrégebbi egyházi ünnep, a 4. századig ezen a napon ünnepelték Jézus születésnapját és az évkezdetet is. Ekkor emlékeznek meg az egyház a napkeleti bölcsekről, és Jézusnak a Jordán vízében való megkeresztelkedéséről. A víz megszentelésének, azaz megkeresztelésének szertartásából ered a magyar vízkereszt elnevezés.

A rövid művelődéstörténeti vázlatomat Dr. Bartha Elek professzor gondolataival zárom:

„Vigyázzunk ezekre az értékeinkre, hiszen a karácsonynak ezek a lényegi mondanivalójához tartoznak. Sokféle más és egyéb felhangja is lehet az ünnepnek, másféle értékeket is hallunk látunk időnként, de ha ragaszkodni kívánunk ahhoz, ami a miénk, ami a saját örökségünk, akkor nagyon helyes, ha ezt a hagyományt követjük, és ezt az utat járjuk.”

Rovatvezető: Cs. Szabó István

Gyoma néprajza

Szórványadatok a gyomai régmúlt ismeretéhez

Haán Lajos, tudós evangélikus lelkésze a békéscsabai gyülekezetnek 1870-ben Pesten kiadott „Békés vármegye hajdana” c. kötetét szándékozott újból kiadni, bővített, javított változatban. Sajnos erre nem került sor és a kézirata halála után eltűnt. Érdekes módon 1980-as évek elején Gyorból ajánlották fel megvételre a kéziratot a Békés megyei levéltárnak. E kéziratba betekintést nyerhettem jómagam is és a Gyomáról írottak kiegészítő adatait itt közlöm.

A kézirat 96. oldalától szerepelnek adatok Gyoma mezőváros múltjáról; ellentétben az 1870-es kiadásban írtakkal e kéziratban Gyomát 1717-ben már megtelepült helynek írja, Csabával és Ócsóddal együtt. Az 1717-es összeírásban azért nincs benne Gyoma, mert még nem járt le a három évi adómentesség. Haán Lajos szerint a nyomaiak, fűzesgyarmatiak, körösladányiak, szeghalmiak Biharból települtek úja, vagyis onnan jöttek vissza s másokat is hoztak magukkal. Megjegyzi még, hogy a déványaiak, doboziak – úgygmond – „öslakosok”, tehát a település folyamatos a hódoltság végéig. Gyoma falu az 1724. évi kamarai összeírás szerint áll 50 jobbágy családból, akiknek van 94 db ökör, 104 db tehén, 51 db ló, 283 db juh 166 db sertés a tulajdonukban.

Az összeírásban a növendék állatok nem szerepelnek, iparos-mesterembert nem írtak be. Az urasági korcsmából bevétel 36 frt., a mézszárszékéből 4 Frt., a Nagy-Körözsön való révből 8 Frt., a halászatból 15 Frt. Még ebben az évben 1724-ben a nagy terhek elől 18 család megszökött vissza Biharba és más megyékbe. Kénytelen volt a vármegye erővel megfogni a falut, hogy szét ne menjenek.

1731-ben az akkori jegyző SZABÓ István pecsétnyomót csináltatott a falunak mely ábrázol egy szívből kinövő, mint valami pohárból kinövő rózsabokrot (három szál), ezen körül írással: „GYOMA FALU PECSÉTI 1740.” Valószínű arról lehetett szó, hogy a falu nótáriusa 1731-től szolgált már itt Gyomán, s csak 1740-ben készült el a pecsétnyomó.

A Reformata Szent Egyház felállt már az újra megüléstől kezdve (Anyakönyv első oldalán; „Ezen helyet – tudni illik a török és tatár pusztítása után – ismét kezdték megülni részint elébbeni, részint új lakosok 1717. esztendő Mindszent Havának 8-ik napján” (vagyis október 8-án).

A régi templomukat nem merték újra használatba venni, merthogy 1540-es években a reformáció felvételekor e római kath. templomot kezdték használni, félve hogy a vármegye elveszi tőlük. „1717-ben imaházat építettek földbevert

cölöpök és náddal beszegettek, sárral tapasztva.”

1773-ban Gyomán volt 2000 lélek lakosság, 18 mesterember, 1 kereskedő, 3495 hold (1 hold 1200 négyszögöl) földet műveltek, az országos adóba fizettek 1443 Frt.-ot, házi adóba 425 Frt.-ot.

1725-ben „sövényből” építettek templomot, 1735-ben vályogból, 1775-ben égetetlen téglából bővítették a templomot (egyházi irattári bejegyzésből tudjuk, hogy e templom alapfaliban égetett téglából volt és a felmenő falakban is bőven volt téglák, ezeket az új templom 1804-1808 közötti építések kiszedték és a mai templom falába építették be). Ezen 1775-ben épített-bővített templom-építéshez csatlakozik egy halotti anyakönyvi bejegyzés; „Anno 1776. ápr. 16-án prédikációval temettetett SZÁNTAI NAGY Mihály Ekklesiánknak Templomunk építések két esztendőben volt hűséges Gondviselője, 48 esztendő vala” Temetési Igéje: János evang. XI. II:.)

1830-ban az uradalom mezőberényi német ágostai evangélikusokat telepített be Gyoma Alsó-Részibe. 1836-ban a római kath-híveknek – azkik legtöbben az uradalom alkalmazásában vannak – BÉLY Ferenc tisztartó az uraság jóvoltából egy zsellérházat ajándékoz isteni tisztelet megartására végett. Ennek helyén épült később az imaház az iskola, Wodiáner és a váradi latin püspök segítségével.

A mezőtúri Református Egyház irattárában őrzött I. kötet „Kis anyakönyv”-ben érdekes adatokat találtam a XVIII. sz. eleji egyházi viszonyokra vonatkozóan. Akkoriban a róm. kath. egyház szigorúan betartotta, ahol tudta, az ellenreformációs intézkedéseket. Nevezetesen az ünnepek megtartására vonatkozóan. Békés megyei vonatkozásban nem találtam eleddig ilyen adatot s ezért közlöm a mezőtúrit, mert itt hitelesen dokumentálva van ennek menete. Feltételezem, hogy pl. Gyulán, ahol „jobban szem előtt” voltak más felekezetek is, ez ünnepeket meg kellett tartani. Tehát a túri adatok: „XIV. Benedek római Pápa 1753. Sept. 1.e következendő napokat parantsolta meg innepelni Magyar Országban; Minden Vasárnapot Esztendőben által, Húsvétba, Pünkösdbe, Karácsonyba, min-

deneknek első napját. Vízkereszt Napját Január 6, Gyertyaszentelő Boldogasszony napját Febr. 2, Gyümöcsötő Boldogasszony napját március 25, Aldozó Tsötörtököt, Úr Napját, Nagy Boldog Asszony napját aug. 15, Kis Asszony napját Szept. 8, Péter és Pál Apostolok napját 29 Juni., Minden Szentek Napját Nov. 1, Boldog Asszony fogantatása napját decz. 8, Hozzá adatták még a Magyar Országi Klérus tettéséből József napja MÁrtz. 19, Szent László király napja 27 Juni, Szent István Király Urunk napja augusti 20, Fia Szent Imre herczeg Úr napja November 5, és itten a Váti Püspökségben Átala Szent Mihályért 29 Septembri (váci egyházmegye védőszentje).

Gróf ALTHAN Mihály Frigyes akkori váci püspök igen keményen „végig szántotta” az ellenreformációs rendelkezések értelmében a váci egyházmegyében elégedő református egyházakat. Mezőtúron is 1718-ban november 10-én megjelent egyházlátogatása alkalmával – csekély számú híveit buzdítván – kifogást emelt a világi és egyházi hatóság-nál a túri ref. templom építkezése ellen, mondván, hogy az a régi középkori római catholica templom alapjain épült fel. (Ecclesiam etiam iusta fuit catholica). S megtiltotta annak további építését (Forrás: Turi Alma Mater Bp., 1980. 22. old.)

Mivel ő német anyanyelvű lévén Vác városát is betelepítette később németekkel, katolikusokkal, a reformátusoktól elvette az addig használt Szent Mihály templomot, s a városon kívül a mai KISVÁC-nak hevezett városrészen volt hajlandó megtérni a kálvinistákat. Nevét is legtöbbször „Waltzer pispek”-ként emlegették (ti. váci – németül – vácser. s véleményem szerint ebből ered a „vacer” elnevezés, mert Mezőtúron és környékén is mindenütt a róm. kath. vallásúakat a ref. nép „vacernak” mondja-mondta).

Cs. Szabó István

Várjuk

játékos kedvű fogadóinkat

nyitvatartás:

hétfő, kedd 8-12, 13-17. péntek 8-12, 13-18.
szerda 8-12, 13-18. szombat 8-18.
csütörtök 8-12, 13-17. vasárnap 9-12

lottózó

Gyomaendrőd, Fő út 56/1 sz.

Oszlácsné Kati

Tródmái oldal

„Aranyhidat verek hitből, reményből, szeretetből!”

120 éve született Mécse László

Verni kezdem az aranyhidat

Megkérdeztem a fecskéket, füleliléket:
miért!
- Azért jöttünk, hogy tovatűnjünk.

Megkérdeztem a vágyakat, virágokat:
miért!
- Azért jöttünk, hogy tovatűnjünk.

Megkérdeztem a folyókat, viharokat:
miért!
- Azért jöttünk, hogy tovatűnjünk.

Megkérdeztem a kacagó tavaszokat:
miért!
- Azért jöttünk, hogy tovatűnjünk.

Megkérdeztem a Napot, Holdat, csillagrendszereket:
miért!
- Azért jöttünk, hogy tovatűnjünk.

Megkérdeztem a bölcsőfeketeket, eszméket, vallásokat:
miért!
- Azért jöttünk, hogy tovatűnjünk.

Megkérdeztem a rózsaszínű bölcső-csónakokat:
miért!
- Azért jöttünk, hogy tovatűnjünk.

Megkérdeztem a fekete koporsó-csónakokat:
miért!
- Azért jöttünk, hogy tovatűnjünk.

Megkérdeztem végül az Istent.
- Én nem jöttem és nem megyek,
én nem voltam és nem leszek:
én Vagyok!

Mi vár itt én reám!
Bölcső-csónakon jöttem, koporsó-csónak vár rám.
Eszmék emlőin nőttem, ereimbe csempészték az elmúlást.

Tavaszok voltak pajtásaim, viharokkal cimboráltam.
Nem akarok elmúlni a cimboráimmal.
Kapaszkodnám a fecskék szárnyába,
de a fecskék tovatűnnek.
Megnyergelném fiúk nyihogó tombolását,
de a fiúk tovatűnnek.
Lányok bombázó bájjain tutajoznék,
de a lányok tovatűnnek.
Mi vár itt én reám!

Arany-hidat verek hitből, reményből, szeretetből.
Az elmúlás erecskéi, csermelyei, folyói felett,
tavaszok, eszmék, filozófiák felett,
emberek, Nap, Hold, csillagrendszerek felett,
az elmúlás tengere felett,
arany-hidat verek Ahhoz,
aki nem jött és nem megy,
aki nem volt és nem lesz,
aki Van!

A gyermek játszani akart

A vonat futott. A kupé-dobozok
szűkek voltak. A gyermek unatkozott.
Tavaszi csermely-életnek szűk volt a part.
A csermely áradt. A gyermek játszani akart.

A gyermek szeme tükröt keresett:
anyjára mosolygott és várt egy keveset,
az anya arc nem tükrözte vissza,
szomorú volt. A tükör nem volt tiszta.

A gyermek szeme tükröt keresett:
a bankára mosolygott és várt egy keveset,
a bankár arca nem tükrözte vissza,
börzét böngészett. A tükör nem volt tiszta.

A gyermek szeme tükröt keresett:
egymást tükrözték a szerelmesek,
a gyermek rájuk mosolygott. Nem tükrözték vissza,
vágy fátyolozta. A tükör nem volt tiszta.

A gyermek szeme tükröt keresett:
a kalauz orcái veresek,
a gyermek rámosolygott, szürke szolga volt,
nem tükrözhetett vissza. Dolga volt.

A gyermek szeme tükröt keresett:
a gyermek rám mosolygott, s arcát, a kedveset
tükröztem, mint kék tó a teli holdat
s ringattam. Valahol angyalok daloltak.

Ó, én ráérek. Nincs semmi dolgom itt a Pénzzel.
Nincs semmi dolgom a szerelmi mézzel,
sem kenyérrel. Ha megharcoltam a bűnnel a harcom,
a tükör tiszta, tiszta gyermek-arcom.

Én tükre vagyok minden mosolyoknak,
én azért élek, hogy visszamosolyogjak
virágra, lepkére, bokorra, rengetegre,
farkasra, bárányra, szívárványra, fergegére,

fényre, holdra, csillagokra, szegényekre, gazdagokra,
szenvedésre, vidámságra, jó napokra, rossz napokra,
rózsafára, keresztfára, visszamosolyogjak mindenre,
visszamosolyogjak az Istenre.

AZ EMBER ÉS ÁRNYÉKA

Egy fényességes hajnalon a földből nőtt egy ember.
Valaki beoltotta őt két fény - imádó szemmel.

Meglátta a kelő Napot és ment feléje folyvást,
valami tárgy vonszolta, mint tenger felé forrást.

Az élet jött - ment, színesült, pergett a film körülötte,
szembe hullt a mult, jelen: öklével kitörtülte.

Nem döbentette semmi meg, a cél - érzése tiszta.
Csak ment, csak ment a Nap felé. Nem nézett volna vissza.

A Nap meg megrézfálta őt: Az égzenitre pattant,
akkor sejtett meg egy gyanút, rejtelet, megoldhatatlant.

Most merre menjen! Fölfelé! Ha szárnya volna bordó!
Itt pusztuljon mint egy - nyaras, szegény kis napraforgó!

A Nap megindult lefelé. Az ember meg utána.
A Nap vért hullatott. Bukott. Tán eltörött a szárnya?

Ha mostan végleg eltűnik: mi jó! miféle végzet!
Az ember ősz lett hirtelen, megrémült, hátra nézett.

Most látta meg kitárt - karú árnyékát szívbe fájón,
amint keresztül feketült s elnyult a messzi tájon.

Vállára vette szomorún a mérföldes keresztet.
A Nap lehullt, a föld kihült és alkonyodni kezdett.

Az éj sűrű volt, mint a sár, az ember lába gyúrta,
nem tudta azt sem merre jár s rálépett a tejútra.

Vállán vonszolta a sötét, a ,érföldes keresztet,
hogy odaért, a nagy kereszt ragyogni, égni kezdett.

Lépdelt csillagtól csillagig, tán ezer évig is ment,
beoltott fény - szomjas szeme kereste Őt, az Istent....

A KULÁK ÉLET TÖRTÉNESEI ENDRŐDÖN

folytatás a 7. oldalról meg a munkaeerőhiányt.

Az őszi esős idő az állami gazdaságok betakarítás munkáit nehezítette meg, így az elítélt kulákokat vitték ki cukorrépa betakarításhoz. Akkor még kézi betakarítás volt. Ott dolgoztatták őket, amíg a föld le nem fagyott, akkor irányították őket ipari üzembe. Később pedig építkezésre kerültek. Amikor később – körülményesen – bekerültem az Egyetemre, elmondtam Édesapámnak, csak annyit mondott: „En is jártam fiam Egyetemre, amikor mi rabok a Miskolci Egyetemet építettük”.

Édesapám a börtön letöltése után nem jött haza, mert már várta a következő ítélet. Voltak az építőiparnak olyan kiemelt építkezései, ahol mentesítették az elítélteket a büntetés letöltése alól. Így került a szentkirályszabadjai repülőtéren építkezésére. Itt nem vették figyelembe a bírósági ítéletet, sem az Adóhatóság fizetési letiltását.

Mi, itthon maradtunk viseltük a „hatalom” szkatúráját. Állandó volt a földcsere. Mi a saját földjeink helyett a csejti iskola környékét kaptuk meg, nagyrészt legelő volt. A területre eső adó és a beszolgáltatás az maradt. Állandó „vendég” volt a végrehajtó. Mindent elvitt, ami mozdítható volt. Kocsival és lóval fuvarozni jártunk, de a keresetet letiltotta az adóhatóság.

Külön „robot” teljesítést írtak elő. Végrehajtót kellett vinni a többi kulákhöz, hogy foglaljon. Amikor baromfi került lefoglalásra, el kívánták volna, hogy mi zavarazzuk a tyúkokat és a libákat az udvaron, hogy el tudják vinni. Ezt azzal védjük ki, hogy a lovak ijedősek, és ha alászaladnak a lónak, a baromfi megijed és mehetünk haza gyalog. Más formája volt a „robotnak”, amikor a nyári betakarítások az állami gazdaság területére voltak kihajtvá terményt hordani. Mi a Ballai Állami Gazdasághoz voltunk beosztva. Egy hétig kellett részt venni a betakarításban. Napszámot fizettek, de azt is lefoglalta a végrehajtó. A már említett csapadékos őszen a gazdaságok is nehezen tudták végezni az őszeik vétését. Segítséget kértek, mi volt egyszerűbb, mint a kulákokat „mozgósítani”, vetni. Egyébként is párt felajánlás volt, hogy november 7-re az összes gabonát elvetik. A gazdaságvezető akkor Erkel Tibi bácsi volt, a nagy zeneszerző unokája. Ő is látta a nehézségeket és mondta, hogy tudja, de csak erőltessük. A vetőgép csövei mindjárt beragadtak. Erre a brigádvezetők eltalálták, hogy „a lovakat hagyjuk a dűlő végén a géppel együtt, és a búzát zsákok vegyük a vállunkra, és kézzel szórjuk el a búzát”. Ennek a varjak örvendeztek a legjobban, mindjárt meglepték a vetést. Erre kitalálták, hogy a legelőn lévő birkákkal végig járatták a vetést és azok úgy betaposák, hogy a varjak nem tudják kiszéni.

Később, amikor már magam is felálltam a „kis számlira” vezető technikus lettem a Mezőtúri Talajtani Osztályon, fő feladatunk a szikjavítás volt. Ezeket a tönkretett területeket kellett megjavítani költséges-digózásos módszerrel.

Később, amikor átkerültem a Kaposvári Talajtani Osztályra – itt öntözéses és meliorációs tervezés volt a feladatunk –, találkoztam egy főagronómmal, aki szintén volt a ballai gazdaságnál vezető. Emlékezett a kulák brigádokra. Elmondta, hogy nem ő irányított, hanem a párt. Őt állandóan figyelte egy személy, aki Gyomáról az ÁVH laktanyából volt kirendelve a megfigyelésre. Nyolc hónapig bírta, utána Kaposvár mellett kapott állást. Előzőleg méneskari tiszt volt.

A cél az volt, hogy a kulákságot anyagilag leépítsék és a földjüket el tudják venni, hiszen alakultak a szövetkezetek. Ezeknek épületekre és földekre volt szükségük. Az első belépők a szövetkezetekbe a földhöz juttatott agrárproletárok voltak. Ezek a lenini útmutatás alapján dolgoztak, azaz 8 óra munka, 8 óra pihenés, 8 óra szórakozás. Nyári időben, amikor mi parasztek hajnali 2 órakor kelve már ledolgoztunk egy műszakot, akkor jöttek kerékpárral kifelé Endrődől dolgoz-

ni. Délután 4 óra felé, amikor mi még javában dolgoztunk, ők már mentek haza, mert letellett a 8 óra.

Miután már mindent elvitt a végrehajtó, következett a kényszerítés a földek eladására, illetve a tanyák elhagyására. Ekkor következtek azok az „esti agitálások”, amelyek veréssel is végződhettek.

Édesapám mint ipari munkás céltalannak látta a terméketlen föld megtartását, és felajánlotta az államnak. Ez természetesen térítésmentesen történt, hiszen a felalmozdított adósság mindent elvitt. A nagyapám, aki akkor 72 éves volt, ragaszkodott az egyetlen megélhetési forráshoz, nem akarta aláírni a föld leadási nyilatkozatot, erre elővették az asztalfiókjából a gumibotot és megfenyegették. Ez egy endrődi rendőr volt. Erre nagyapám sírva fakadt és aláírta a papírt. Egyenesen hozzánk jött és sírva mondta: „Fiaim földönfutó lettem”. Édesapám, aki akkor már leadta a földjét és munkás lett, annyit mondott: „Ne sírjon Édesapám, amíg nekünk kenyerünk lesz, addig magának is jut”. Valóban mindig látogattuk őket, és gondoskodtunk róluk.

A föld után a tanya is sor került. A túlzott terhek, amelyek az államra nehezdedtek, most már az egyéni parasztságra tevődtek át. Jött a kényszerítés a szövetkezetek alakítására. A parasztság, tanula a kulákság példáján, bevitte a földjét a szövetkezetbe. Volt, aki kimaradt, de azokat meglátogatta az „endrődi csontbrigád”, akik híresek voltak tevékenységükről. És addig rugdalták és verték, amíg alá nem írta a belépési nyilatkozatot.

A megalakult a szövetkezet tagjai mind ezüstkalászos gazda volt. Nem gazdálkodtak rosszul, de a szövetkezetben nem gazdálkodhattak önállóan. Kineveztek egy 6 hónapos akadémiát végzett agrárproletárt irányítóknak. Minden munkánál ki kellett kérni a véleményét. Egyszer - lucerna vetéskor - megkérdezték: tudják, hogy holdanként takaró növényként egy hold területre egy mázsa árpát kell vetni, de mondja már meg, hogy lucernamagot mennyit vessenek? A válasz ez volt: Ha egy mázsa árpát vetnek, akkor lucernamagot is egy mázsát kell vetni. A szakirodalom, mint aprómag hat kg elvetését írja elő holdanként. Ezzel leviszágzott szakmai tudását illetően gazdánk előtte.

A tőlünk elvett tanyát szövetkezeti központtá alakították ki. Bevezették a villanyt. Ma viszont már elbontották. A hajdani Endrőd VI. kerület 160 tanyájából egy sincs meg. Mind elbontották, és még pénzzel is támogatták a tanya lebontási programot. Ma viszont pénzzel támogatják a tanyák építését. Ez kerül sokba nekünk: ötven év alatt a kétszeri újjáépítés. A nagybirtokok majorjainak szétverése, mert komoly építmények voltak. Felépíteni egy tanyarendszert apró tanyákkal, majd lebontani és újraépíteni egy majorrendszert, amely közel sem volt olyan időtálló, mint az előbbi. Most ezeket is veszni hagyjuk, és újra építjük a tanyarendszereket? Ehhez viszont járható köves utak kellenének, nem beszélve a villamos energiáról.

Az elüldözött kulákok, szorgalmasan dolgozva, új egzisztenciát tudott maga és családja számára kialakítani.

Egy pár kulák személy nevét itt megemlítem. Nevük maradjon fenn, mivel már nem élnek. Ezekkel a későbbiek során személyesen is találkoztam.

Kalmár Vince

A Palotási Állami Gazdaságban találkoztam vele, ahol főagronómusként tevékenykedett. A fő utcai házuk lett a pártház. Állítólag mi, 56-os nemzetőrök ezt „dúltuk” fel. Bár 1956 után az akkori pártvezető külön köszönetet mondott, hogy nem engedjük feldúlani az épületet.

Uhrin László

Jászberénybe nősült. Főkönyvelője volt az egyik város melletti község szövetkezetében. Ott

találkoztam vele.

Pintér Béla

Budapestre került és segédmunkásként dolgozott a Glóbusz Konzervgyárban. Elvégezte az egyetemet, vezető beosztásokba került, majd ő lett a gyár vezérigazgatója. Később, amikor a nagyobbik lányom elvégezte a Kertészeti Egyetem tartósító szakát, ő alkalmazta laboratóriumi mérnöként.

Hanyecz Béla

A mezőtúri állami gazdaság alkalmazta területvezetőként. Úgy tudom, onnan ment nyugdíjba.

G. Timár Vince

Ismert személyisége volt Endrőd községnek. A háború alatt a Hunyadi páncélosoknál szolgált. A debreceni nagy páncélos csatában részt vett és megsebesült. Amerikai fogságban volt, hazafelé jövet az oroszok fogságba ejtették és szállították ki Oroszországba. Kőrösmezőnél megszökött és egy szemet szállító tehervonaton, a szén közé temetkezve jutott el haza. Beiratkozott az Egyetem jogi karára. Harmadéves volt, amikor egy rosszakarú „női” ismerős elvitette az ÁVO-sokkal, pont a lakodalmi éjszakáján. Mindezt azért, mert nem őt vette el. Egyenesen az Andrássy út 60-ba vitték, ahol állandó kinzásnak volt alávetve. Azt kellett volna bevallani, amit nem tudott. Kínzásokból mindenki részesült minden héten. Ott volt benn a kínzószobában, amikor Mindszenty hercegprímást is kínozták. A kínzók között voltak hölgyek is, sőt egy endrődivel is találkozott. Nyolc hónapot töltött benn, mikor rákerült a sor a bírósági tárgyalásra. Négy vádpont volt ellene, ami bűnöket elkövetett. Az addig szerzett jogi tudásával ki tudta védeni az állításokat, hogy ott sem tartózkodott, akkor a bíróság az elkövetési szándék miatt 8 hónapra ítélte, ami a benntöltött idővel le is volt tudva. Kiváló futball játékos volt. Az egri Fáklya NB. II-es csapata megkereste és szerződtette. Egyben az ottani erdőgazdaság főkönyvelője lett. A sors útjai kiszámíthatatlannak. 1956 tavaszán az endrődi sport egyesület hazahívta edzőnek. A forradalom kitörésében ő is részt vállalt.

A forradalom leverése után őt is el akarták fogni. A karhatalmisták páncéllal mentek ki érte és vitték be a „Szürkeházba”. Ott kellő verés után szállították el. Gyulára került és onnan az internáló táborba. Hosszabb ottani elzárás után nehezen tudott elhelyezkedni. Mivel nálunk a Talajtani osztályon üresedett volt (közben üzemmérnöki diplomát szerzett), jelentkezett és felvették. Nekem volt a feladatunk, hogy betanítsam a „Talajtan rejtelmeibe”. Tíz évig dolgoztunk egy Intézetnél, sok közös kiszálláson, mindig téma volt a börtönben töltött idő. Közben én a Kaposvári Talajtani Osztályra kerültem. Többször felkeresett, mert Hótvíz szeretett járni, betegséget gyógyíttatni. Ott volt egy orvos, aki a tisztiskolán évfolyamtársa volt és az kezelgette. Elmentem látogatni, amikor tudatták velem, hogy a nap folyamán összeesett és meghalt. Az orvosa elmondta, hogy minden elkövetett, hogy életre keltse, de a szíve olyan állapotban volt, hogy nem lehetett megmenteni. Több infarktusa is volt, és ő ezt lábon hordta ki.

A kulákok üldözését a Nagy Imre miniszterelnökségének idején szüntette meg. Az elkészült „kuláklisztát”, amely az 1953. februári állapot szerint: 71.603 fő volt, Nagy Imre utasítására a Belügyminisztérium begyűjtötte és titkosította, de nem semmisítette meg. Ehhez jött még az 1959-ben a rendőrségtől begyűjtött lista, amely tartalmazza, az 1956-os tevékenységét, vagy büntetését az illetőknek. Ezt már 1990-ig a BM állambiztonsági főcsoportfőnökség „antidemokratikus személyek ellenőrzése” címszó alatt tartották nyilván.

Ez volt az a káderlap, ami minket életünk végéig elkísér.

képek a 17. oldalon Timár Mihály

SPORT

Változások a labdarúgó egyesület elnökségében

Az elmúlt év novemberének utolsó szombatján véget ért a Gyomaendrődi Futball Club labdarúgói számára a 2014-2015-ös évad őszi szezonja. A téli pihenő mindig hosszúra nyúlik a magyarországi amatőr egyesületek számára, ez az éghajlati viszonyok kedvezőtlen alakulása miatt van így. Ezt a hosszú pihenőt egy-egy teremtorna szakítja meg, melyen részt vesz a csapat játékos állományának jó néhány tagja. A téli pihenőt kihasználva az elnökség közgyűlést hívott

össze 2015. január 15-re. A közgyűlésen az elnökség beszámolt a tagságnak a 2014. évi munkájáról, értékelte a labdarúgó korosztályok eredményeit, és számot adott az elmúlt év pénzügyi, gazdálkodási adatairól. A napirendi pontokat több hozzászóló építő kritikája és véleménye mellett a közgyűlés elfogadta. Az elnökség hét főből álló tagjai közül az elmúlt év első felében egy fő munkahelyi elfoglaltságára hivatkozva lemondott. Az év végén egy fő bejelentette, hogy 2015. január 1-től nem kíván szerepet vállalni a Gyomaendrődi FC elnökségében, átadja helyét a fiatalabb korosztálynak. Az elnökség ez év január elején megtartott ülésén végül úgy döntött, hogy az összehívott közgyűlésen bejelenti lemondását. Ez a bejelentés a közgyűlésen megtörtént, ahol a lemondást a tagság tudomásul vette. Megalakult az öt főből álló jelölőbizottság, akiknek feladata lesz megtalálni a következő elnökség alkalmas személyeit. A közgyűlés döntött a következő ülés időpontjáról, ahol a jelölőbizottság javaslatot tesz az új elnökség személyeit illetően. A közgyűlés időpontja: 2015. január 28. 18.00, ahol várhatóan a tagság megválasztja a Gyomaendrődi FC új elnökségét az elkövetkező öt évre.

Harang Kupán a labdarúgók

Ez évben (2015. január 17.) már ötödik alkalommal rendezték meg a szervezők a „Harang Söröző Kupa” teremlabdarúgó tornát a Varga Lajos Sportcsarnokban Gyomaendrődön. A kiírás a gyomaendrődi és környékbeli, megyei bajnokságokban játszó csapatok számára szól, elsődleges célként került megfogalmazásra, hogy a hosszú téli pihenő után a felkészülés megkezdése előtt, jó hangulatú ráhangoló mérkőzések megrendezésére kerüljön sor. A szokottól eltérő kapuméret (5 x 2 m) a támadójáték kihangsúlyozására irányult.

A tornán 8 környékbeli csapat vett részt. Nagyszerű mérkőzéseket játszottak a csapatok, ahol összesen 140 gól esett.

A-csoport: Körösladány, Csárdaszállás, Szeghalom, Kondoros

B-csoport: Szarvas, Gyöngy Presszó, Gyomaendrőd, Mezőberény

A nyolc résztvevő két csoportban vívott körmérkőzést. Változatos küzdelmek voltak a csoportmérkőzéseken, amely döntött a rájátszás sorrendjéről.

A helyosztókon a két csoportutolsó csatáján a Csárdaszállás diadalmaskodott, a Körösladány a 6. helyen végzett a hazai gyomaendrődiek elleni vereség után, a Kondoros büntetők után szerezte meg a 3. helyet, ahogyan a Szeghalom is büntetőrúgá-

sok után nyerte meg a tornát, a 3-3-mas döntő után a szétlövésben nyertek a sárrétiak.

Eredmények:

A-csoport: Körösladány–Csárdaszállás 3–3, Szeghalom–Kondoros 4–1, Körösladány–Szeghalom 5–3, Csárdaszállás–Kondoros 2–3, Csárdaszállás–Szeghalom 3–5, Körösladány–Kondoros 4–5. **Végeredmény:** 1. Szeghalom 6 pont, 2. Kondoros 6, 3. Körösladány 4, 4. Csárdaszállás 1.

B-csoport: Szarvas–Gyöngy Presszó 3–5, Gyomaendrőd–Mezőberény 2–1, Szarvas–Mezőberény 6–2, Gyomaendrőd–Gyöngy Presszó 2–4, Gyöngy Presszó–Mezőberény 7–5, Szarvas–Gyomaendrőd 4–2. **Végeredmény:** 1. Gyöngy Presszó 9, 2. Szarvas 6, 3. Gyomaendrőd 3, 4. Mezőberény 0.

Keresztjáték:

5–8. helyért: Gyomaendrőd–Csárdaszállás 5–3, Körösladány–Mezőberény 6–5. **1–4. helyért:** Szeghalom–Szarvas 4–2, Gyöngy Presszó–Kondoros 4–0.

Helyosztók:

7. helyért: Csárdaszállás–Mezőberény 4–2. **5. helyért:** Gyomaendrőd–Körösladány 4–3. **3. helyért:** Kondoros–Szarvas 4–4 (9 méteresekkel: 6–5). **Döntő:** Gyöngy Presszó–Szeghalom 3–3 (büntetőkkel: 6–7).

Fülöp Zoltán

Benke Mária versei

Ó Év - Új Év!

Mint megfáradt vándor
elkullgott az Ó-év,
s ifjú „Titán”ként érkezett
az Új-Év!

Az „öreg” sok rosszat
hátrahagyva,
csendben osont el
hóba' fagyba...

Az ifjú csupa önbizalom
büszkén állt.

A kihívást elfogadom!

Mondta: s ígért fűt-fát...

El akartuk hinni

az igazat, s a valót.

Bízni, hinni, hogy jobb lesz.

Az új Évben nem fagnak meg

Emberek, kik jobbra érdemesek!

Többé nem fáznak, s nem éheznek!

Az EMBER-t élteni a remény

bízni hagyja, hogy nem szegény.

Minden Év jól kezdődik,

csak később érzi, hogy vergődik.

Hinni akarja, hogy jobb következik,

azonban, keserve egyre növekedik...

Mit tegyen? – elbűjjon?

Felveszi a kesztyűt.

Kihívásnak fogja fel, megküzd véle.

Számot ad ígéretéről majd az év vége...

Vecsés, 2014. XII. 31.

Új Év

Új év a fogadalmak ideje!
Még fogalmazzuk, ki mit szeretne...
Mindén vágyad teljesüljön,
gond, baj mindig elkerüljön.

Legyen szép az Életed,
gondtalanul élheted...

Legyél derűs, boldog,
kerüljenek el a gondok.

Kívánom, hogy légy vidám,
legyen sok rügy az almafán.

Kívánom, hogy egészségedben,
éld Életed sok szépségedben...

Kívánom, hogy legyél, s tegyél
mindent, mi jó, s hűséges legyél.

Kívánom, hogy tisztelj, szeress!
Becsülj meg mindenkit, ki szeret.

Mit kívánjak még Neked?

Ószd meg velem az Életed...

Vecsés, 2014. január 1.

Új év januárja...

Szomorkás ködpára fedi a tájat,
a tél enyhe, a hideg még várhat.
Pókháló, ökörnyal szállong a légből,
pára-felhő szürkül a messzeségben...

A szürkeség rám telepszik,
kedvem tőle, keseredik.
Jó volna, ha esne már a hó,
vidán csúszna rajta a szánkó.

Ha fehér lesz végre a táj,
az ember örömeiben kiabál...
De a ködpára csak lebeg,
eltakarja a borús eget...

Nem lesz tél már az idén?
Kérdezem, válasz nincs, - miért?
Senki sem felel, csend vesz körül,
néma a táj, szívem nem örül...

Az ajándék bicaj...

Zolika kilencéves és minden vágya egy „menő” kerékpár, persze van neki most is, csak az régi ütött-kopott, de azért még gurul...

A szülei kedvesen megmagyarázták neki, hogy sajnos az idei családi költségvetésbe nem fér bele egy új bringa, talán majd jövőre...

Közeledett a karácsony, és azt gondolta a kislány, hogy ír a Jézuskának egy levelet, amiben megírja az összes indokait, hogy miért is szeretne egy új biciklit.

Először is, mert a suliban már majdnem mindenkinek van olyan több sebességes váltós „cangája”, másodszor az övé már nagyon rozoga, és különben is, minden vágya sebesen száguldani egy szép új bicajjal...

A múltkor is kölcsön adta, kipróbálásra Sanyi a sajátját, és ő borzasztóan jól érezte magát bringázás közben. Mikor vissza kellett adni a barátjának, hát, ha nem szégyellte volna, sírva fakad...

Ezeket az érveket mind megírta a Jézuskának és azon tanakodott, hogyan adja fel a postán, hiszen a címzett csak úgy, hogy Jézuska nem lenne elég...

Hosszasan gondolkodott magában, majd azt találta ki, hogy elmegy a templomba, hiszen az a Jézuska otthona, beszél a sekrestyés bácsival, aki nagyon rendes és megkérdezi, hogy mi ilyenkor a teendő?

Józsai bácsi beinvitálta a templomba, ahol csend és nyugalom volt, a hátsó padba leültette maga mellé és elbeszélgetett Zolival.

Ő elmondott mindent őszintén, hogy a két öccsének mennyi mindent vettek a szülei, meg a jószág is sokba kerül és az apja is csak alkalmi munkákat kap, anyja a háztartást és jószágokat látja el, csurran-cseppen egy kis tojásból, tejtermékből, de komoly bevételre sajnos nem tesznek szert a szülei.

Józsai bácsi megnyugtatta, hogy hagyja csak ott a levelet, ő majd továbbítja a Jézuska címére. Elköszöntenek, Zoli hazament, mintha egy kicsit megkönnyebbült volna a kis lelke, hogy most már a bringa ügye jó kezében van, persze erről senkinek egy szót sem szólt...

Jóska bácsi ismerte a nagyszüleit, keresztszüleit is és elmondta nekik, hogy ott járt nála a gyermek és egy levelet írt a Jézuskának. Segítsenek már egy kicsit, hogy annak a kis lurkónak legyen nagy öröme, karácsony estére érkezzen meg számára a várva várt kerékpár...

A „Jézuska” addig intézkedett, amíg a szép aranybarna bringa meg is érkezett, karácsonynak szent estéjére. Egyszer csak az édesapja azzal jött be a jószág-efetésből, hogy a gangon találta ezt a szerkentyűt, a kormányán egy levél volt, ami Zolinak szól...

Zolika elkurjantotta örömeiben magát és gyorsan kiszaladt. A gangon egy csoda kerékpárt látott, a levélben pedig az állt, hogy szeretettel a Jézuska, s hogy nagyon vigyázzon rá is, no meg, ha biciklizik önmagára is és boldog Karácsony kívánt neki...

Csodás karácsony volt a gyermeknek, a szobába az ágya mellé kellett állítani a bringát, mert azzal is aludt... Álmában száguldozott, és csodálatosan jól érezte magát. Szülei is nagyon örültek a gyermek örömeinek...

Elmúltak az ünnepek, de nagy hó borította az egész tájat, így a bringázás váratott magára, szépen elhelyezték a kamrában azzal, hogy majd ha az időjárás megengedi, akkor mehet vele. Zoli megértette és be-

letörődött, s türelmetlenül várta a tavaszt, hogy végre kedvére száguldjon a csodás kerékpárjával.

Lassan elolvadt a hó, kitavaszkodott, már a napocska is erősen sütött, így nem volt akadálya a biciklizésnek. Reggel kérte a szüleit, hogy hadd menjen a bringával iskolába, lelakatolja, vigyáz rá, és a közlekedésre, egyszóval mindenre ügyel, csak engedjék végre menni vele.

Látták a szülők, hogy meg sem lehet kötni a gyereket, eltépné még a láncot is, csak hogy biciklizhessen, hát megengedték, a szokott szülői intelmekkel...

Néhány napig azzal járt, nagyon örült, büszkén mutogatta az iskolában, majd mint minden csoda három napig tart, napirendre tértek a haverok, tanárok, szülők, sőt Zoli is azon, hogy a Jézuska hozott neki egy szép új bringát...

Egyik nap, mikor a tanításnak vége lett ment ki a bicajhoz, és csak a számszörös lakatot látta levágva, a kerékpárnak hűlt helye volt...

Nem hiit a szemének, annyira csalódott volt, hogy eltört a mécses, keservesen sírni kezdett... Szólt a tanító néninek, az igazgató bácsinak, mindenkinek, hogy segítsenek... Ők vigasztalták, nyugtatták, hogy feljelentést tesznek a rendőrségen, de sajnos ne nagyon élje bele magát, hogy megtalálják.

A gyerek vigasztalhatatlan volt. Hónapok óta arra várt, hogy kapjon egy bringát, majd arra, hogy használhassa, most meg? – vége mindennek...

Nagyon el volt keseredve. Ballagott az utcán a táskájával, mikor egy rongyos szakállas ember megszólította, hogy miért lógatja az orrát... Ő elkeseregte neki a bánatát.

Az ember megállt, kicsit gondolkodott, majd azt mondta, menjen vele a kocsmába, ő segít rajta. Zolika tanácstalan volt, mert úgy nevelték, hogy ne álljon szóba idegenekkel, de nagy volt a csábítás, így elment a rossz külsejű idegennel, aki azt mondta neki, hogy álljon meg a kocsmajtóban és várjon rá.

A gyerek kíváncsi volt és utána osont az idegennel. Hangos szóváltást hallott a raktárból, egy résnyire kinyitotta az ajtót, és ott meglátta sok-sok másik bringa társaságában az ő csodaszép biciklijét is...

Be akart rontani, de félt a veszedelmektől, így csendben várakozott, egyszer csak észrevétlenül az ő bicaja odagurult hozzá és kiosontak a kocsmából, majd felült rá és hazaszáguldott rajta. Otthon elmesélte a szüleinek a történeteket, akik hittek a fiuknak, és elmentek a rendőrségre, azok rajtaütöttek a bicikli tolvajokon, és elvitték megbilincselve a rossz embereket. Zolika boldogsága leírhatatlan volt...

Édesapja készített egy olyan zárat mindkét kerékre, hogy ember legyen a talpán, aki azt ki tudja nyitni, így már biztonságban érezte a szeretett bicaját...

A gyermek nem győzött édesapjának hálálkodni... Boldogan köszönte meg a Jézuskának és a szüleinek ezt a szép, izgalmakat okozó ajándékot...

Izès Izek

Február Sajtos virsli

A virsliket hosszában bevágjuk és egy-egy szelet ementáli sajtot teszünk bele. Vékony bacon szeletekbe csavarjuk a töltött virsli, ha kell fogvájóval rögzítjük. Tűzálló tápra téve sütőben forrósítjuk. Ha már megolvadt a sajt, és kicsit megpirult a bacon, tálalható burgonyapüré mellé.

Seidl Ambrus

FENYŐ FŰRÉSZÁRU

deszkák, OSB lapok, lécek, kerítéslécek, pallók, szegőlécek, gerendák, lambéria

TŰZIFA
bükk, tölgy, akác, akácfaoszlop

KAPUFA BT. Gyomaendrőd, II. ker. 467.

06/70 513-95-14

A kondorosi úton, a vásártér után

METÁL STOP KERÉKPÁR ÉS SZERELVÉNY ÜZLET

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz

- Tornádó elektromos kerékpárok,
- gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
- csövek, szerelvények.
- hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek,
- háztartási kisgépek, szórakoztató elektronika,
- szeglek, csavarok, záruk, lakatok,
- fürdőkádak, mosdók, csaptelepek, mosogatók
- Júliustól kedvező áron ZÁRTSZERELVÉNYEK, TÉRHÁLÓK, ESŐCSATORNÁK is kaphatók!

GYOMAENDRŐD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: (66) 386-909
Hitellelhetőség! Minden kerékpárhoz értékes ajándékot adunk!

Házhoz jön a fodrász!

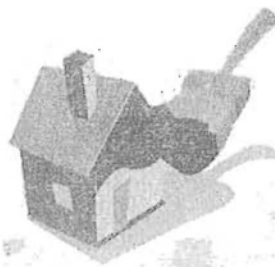
Szeretettel várom minden kedves régi és új vendégemet teljes körű női-, férfi és gyermek-fodrászatomban.

Igény szerint házzhoz is megyek! Hétfévegen is!

Látkóczkiné Erdős Magdolna
GYOMAENDRŐD, SZENT ISTVÁN. U. 61.
Telefon: 06/70/312-5037

Minden felületen otthon vagyunk!

Vállaljuk lakásának teljes körű felújítását, elképzelései szerint!

Munkáink garanciálisak,
kivitelezésének a legfőbb
szempontja a lehető
legjobb minőség elérése a legmegfizethetőbb áron!

A felmérésünk, ami az írásos árajánlatot is tartalmazza, teljesen ingyenes.

PROFILJAINK:

- festés, mázolás, tapétázás
- homlokzatszigetelés, hőszigetelő rendszerek
- gipszkarton falak, álmennyezetek, előtétfalak, boltívek
- rejtett világítások, gipszkarton díszítések, dobozások
- laminált parketta lerakása, parkettacsiszolás
- fürdők, konyhák burkolása, kőműves munkák
- tetőterek beépítése, szigetelése
- nyílászárók, ajtók, ablakok cseréje
- bontás, sutt elszállítás
- vizes falak szigetelése
- házak külső homlokzatának szigetelése, színezése
- hidegburkolás (csempe, járólapp, márvány, gránit lerakása, ill. téglal lerakása)
- melegburkolás (PVC, linóleum, szalagparketta, laminált parketta,
- padlószőnyeg, dekorpanel rakása és fektetése)
- állványozás, állványok bérbeadása (gurulós, homlokzati)

LÁTKÓCZKI LÁSZLÓ • Telefon: 06/70/381-4227

Nyelvtanfolyamok szeptembertől

Angol újrakezdő 40 óra, 10 hét
Alapfokú nyelvvizsga felkészítő

Tanfolyamok időpontja: november 10. – január 30.
Óradíj: 500 – 850 Ft létszámtól függően.

A „Tudásod a jövőd” program befejeződött, ingyenes nyelvtanfolyamok egyelőre nem indulnak.

számítógép kezelő tanfolyam

Decemberben újabb tanfolyam.

INTER Nyelvtanulmányok, 5500 Gyomaendrőd, Kossuth u.18.

internyelvtanulmányok@gmail.com; 20/22 970 22; 20/947-1603

kedd-péntek 15.00-18.00

Rózsahegy Kálmán

Rózsahegy Kálmán 1926-ban amerikai turnén volt, amiről a következőket mondta: „Ha azt kérdezik, mi életem legnagyobb élménye, azt mondom, az a pár hónap, amit Amerikában töltöttem és játszhattam a kinn élő magyaroknak.”

Ebből az időszakból közlünk szövegűen egy rendhagyó vadászkalandot az 1942-ben megjelent Zörög a haraszt című könyvéből.

***

Ennek a „vadásztörténetnek” a színhelye Newyork, 1926-ban.

Ebben az időben jártam kint Amerikában, de nem apróvadra jártam kint vadászni a tengerentúlra, hanem nemesebb vadra, nevezetesen: dollárra...

Sajnos ez a vadászkirándulásom nem sikerült.

Higgyék el, nem mint színész buktam meg kint Amerikában, hanem mint – üzletember. De rajtam kívül álló okok miatt sem sikerült akkor ez az amerikai dollárvadászat.

A szerződéselem értelmében előbb Newyork egyik legelőkelőbb színházában, a négyezer személyt befogadó Theatre Century-ban kellett bemutatkoznom, s – a megállapodás szerint – azután utazunk majd ki a „road”-ra, vagyis a vidékre, ahol számos nagyvárosban játszom a társulatommal.

A bemutatkozásra zsúfolásig megtelt a színház. Több mint tizenkét ezer dollár volt a bevétel. A menedzserem boldogan dörzsölte a kezét. Azonban nem sokáig tartott az öröme, mert közvetlenül az előadás megkezdése után, megjelen a pénztárban három régi hitelezője, akik revolverrel foglalták le és vették el az egész bevételt. Ez volt – mint később bevallotta – az egész alapitőkéje. Néhány dollárral a zsebünkben indultunk neki a nagy útnak. De nem tudtunk többé magunkhoz térni: az alapitőke elvesztése válságos, keserves helyzetbe hozta a lelkes magyar színészekből álló kis társaságot.

De nem is erről akartam én beszélni.

Azt szeretném elmondani, hogyan lopták el Newyorkban az én kedves, régi Hubertus vadászkaabátomat, melyet szintén magammal vittem a nagy útra, gondolva, hogy odakint is hűségesen óv majd a zord idők fogától, mit idehaza is tetten annyi esztendőn keresztül. Szinte hozzám nőtt már ez a ruhadarab, szerettem is nagyon.

De nemcsak ez volt a baj. A kabát zsebében tartottam egyik legkedvesebb pipámat, így a Hubertusszal együtt azt is ellopták. Ez mingyárt másnap történt, hogy az alapitőkünket elvitték a revolveres hitelezők. Képzelték, milyen lelkiállapotban voltam. Az a rengeteg pénz, - ha nem is mind engem illetett meg – a vadászkaabát, a pipa elvesztése, s mindez 48 órán belül, bizony nagyon lehangolt...

Dél előtt az egyik salonban (vigyázat, akkor még nem voltak kocsmák, még szigorú prohibíció uralkodott az USA-ban, pechemre!) volt találkám egy magyar úrral, aki évtizedekkel ezelőtt vándorolt ki. Valamikor együtt gyerekeskedtünk s ő most látni és beszélni akart velem. Én is. Alig vártam már, hogy megöleljem gyerekkori cimborámat, aki időközben kint Amerikában, dúsgazdag ember lett.

Elkísért az egyik amerikai magyar színész-kollégám is. A 77-ik utcában volt egy kis salón, ahová a találkát adtuk egymásnak. Volt nagy öröm, ölekezés s eközben történt, hogy a fogasról ellopták a kabátomat. Dicséretére a tolvajnak: a kalapom ott hagyta. Az úgy látszik, nem felelt meg az izlésének.

Amikor barátom látta, hogy mennyire elszomorít kedves vadászkaabátom eltűnése, hangosan felvetett:

- Ugyan Kálmán, - mondta már idegen kiejtéssel, törve a magyar szót – csak nem búsulsz egy vacak kabát miatt! Még hozzá azt mondod, hogy több mint húsz éve viseled! Eljössz velem a legnagyobb áruházba,

RÓZSAHEGYI KÁLMÁN

a Budapesti Nemzeti Színház örökös tagja, a színház egyik nagy mesterének vendégjátéka

NEW BRUNSWICK
SZT. LÁSZLÓ HALL

Oktober 22-én
Pénteken este 8.30-kor

SZÍNRE KÉRÜL:

A VÉN GAZEMBER

Egyes szöveg három felvonásban, Mihályfi Kálmán nyomán írt: Harsányi Zsolt.
Zenéjét összeállította: MÁRTONFALVY GYÖRGY

Főszereplők: Rózsahegy Kálmán, Kovács Lily és Szemere Gyula. Budapesti előadásvezető: V. Fatake Vilma, Ligetinc Anikó, Végő Béni, Medgyessy Jenő, Vass Jenő, Fataky Béla, Szemesy R. Gusztáv, Nagy Mihály és Ligeti Lajos amerikai st. színészek

Helyárak: \$2.00, \$1.65, \$1.35, \$1.10 és 85c.

Jegyek a szokásos jegyelárusító helyeken kaphatók.

"EGYLETI ÉLET" NYOMDA, 336 East 51st Street

aztán veszek neked egy olyan vadászkaabátot, egy valódi „Teddy baer”-t, amelyet még életében nem láttál!

Szomorúan mondtam neki:

- De amikor az én azt az öreg Hubertus kabátomat úgy szerettem!... Meg aztán egy tajtékpipa is volt a zsebemben, azt is már hosszú évek óta szívom... Egész érett volt már s olyan a színe, mint a vadgesztenyének szeptember végén...

- Csak nem bánkódsz azután a régi pipa után? – kérdezte nevetve a barátom. – Az áruházban pipát is kapni, veszek én neked olyan vadonatúj Dunhill – pipát, hogy a szemed-szád eláll tőle! Te még nem ismered ezeket az újfajta öntisztító pipákat! Sohasem piszkosak, sohasem szutykosak!

- Nagyon szerettem ezt az öreg pipát – mondtam neki. Aztán legyintettem: - Nem érted te meg ezt, te már egészen amerikai lettél...

Látszott az arcán, hogy valóban nem érti, hogyan lehet régi dolgokhoz ragaszkodni. Ez európai szokás.

Elbűcsűztünk, de megbeszéltük, hogy másnap ismét találkozzunk. Hozzá megyek dínere.

Innét egy kis café-bárba mentünk át fiatal színész-kollégámmal, aki már szintén évek óta Newyorkban él.

Fiatal barátom rámutatott egy szélesvállú, markáns-arcú, feltűnő-

en, sőt izléstelenül öltözködött emberre, aki újságot olvasott s közben szenvedélyesen rágt a rágógumit.

- Tudja ki ez, Kálmán bátyám?

- Fogalmam sincs. De amerikai gengszterfilmekben már sok ilyen hasonló pófát láttam.

- Közél jár hozzá. Ez egy híres hands-up-os banditavezér. Személyesen ismerem.

Nagyot néztem:

- Gratulálok neked ehhez az értékes ismertséghez, - válaszoltam neki, meglehetősen gúnyosan.

De attól a perctől kezdve nem tudtam levenni a szemem a furcsa emberről. Bevallom, eddig még sohasem láttam valódi, élő, amerikai banditát. Hatalmas kezével kavargatta a feketéjét. Ez a nyárspolgári mozdulat – a kávékevergetés – sehogyan sem állt jól ennek az embernek. Úgy éreztem, hogy ebbe a hatalmas kézbe inkább illenék gyors-tűzelő automata pisztoly, vagy kézigránát. S ez a békés, derűs délutáni újságolvasás is ellentétben volt egész vad, félelmetes egyéniségével.

Fiatal barátom egyszerre felugrott mellőlem és odalépett a bandita asztalához. Elmondta neki, hogy a 77-ik utcában voltunk egy kis salonban, ahol nekem a fogasról ellopták a vadászkaabátomat. Azt is elmondta a banditának, hogy én európai színész vagyok s hozzátette, mennyire restelli, hogy ez történt...

A banditavezér csak hallgatott s a szájában az egyik oldalról a másikkra tologatta a rágógumit. Látszott rajta, hogy valamin gondolkodik. Aztán megkérdezte:

- Sok pénz volt a kabát zsebében?

- Egy cent sem! Csak egy öreg pipa...

A vezér legyintett, majd felállt és kirugta maga alól a széket:

- Menj vissza szépen az asztalodhoz! – mondta.

Ezzel egyenesen a telefonaparátushoz sietett.

Fiatal barátom pedig visszaült hozzám.

A banditavezér letette a kagylót, aztán odajött és megállt asztalunknál s a következőket mondta angolul:

- Kollégám igazán sajnálja, hogy egy szegény európai színész kabátját vitte el. Menjetez vissza a salónba, a fogason lesz a kabát. Így is történt.

Mire visszamentünk, már ott lógott az én kedves Hubertusom a fogason. A pipám is a zsebemben volt...

HÍREK, ESEMÉNYEK A KIS BÁLINT ÁLTALÁNOS ISKOLÁBÓL

Iskolai Kazinczy Verseny

2015. január 19-én került sor a Kazinczy Ferencről elnevezett Szép Magyar Beszéd Verseny megrendezésére. 5-6. - és 7-8. évfolyam mérte össze olvasási - és szövegértési tudását. A szabadon választott szöveg elolvasása után az idegen szöveggel ismerkedtek a diákok.

Az 5-6 osztályosok közül legjobban olvastak:

- 3. helyezett: Furák Emese 5. b és Fülöp Enikő 6. b osztályos tanulók

- 2. h. : Nagy Noémi 6. a

- 1. h. : Gecsei Lilla és Németh Regina 6. b osztályos tanulók

A 7-8. osztályosok közül:

- 3. helyezett: Ladányi Sára 7. c osztályos diák

- 2. h. Szmolnik Alexa 8. a

- 1. h. Weigert Csenge szintén a 8. a osztály tanulója.

Felkészítő tanárok: Kónya Márta, Gordos Zsuzsa, Hunya Jolán, Balla Károlyné, Forgácsné Gyetvai Krisztina.

KockaKobak

A KockaKobak Országos Matematika Versenyen a Kis Bálint Általános Iskolából több tanuló nevezett. A következő szép eredményeket érték el.

Sztoján Zoltán, Ugrai Éva, Ignác Réka 5. c osztályos tanulók a regionális fordulón jutottak. Németh Regina 6. b osztályos tanuló regionális: 7. helyezett és országos 47. helyezett. Gál Bence 7. b osztályos diák regionális: 3. helyezés, valamint országos: 9. helyezett lett! Gratulálunk! Felkészítő tanáraik: Vaszkó Lajosné és Fekécs Éva tanárnők.

Bence és felkészítő tanára, Vaszkó Lajosné meghívást kaptak az országos döntőre, amelyet január 10-én rendeznek Budapesten. Drukkolunk Bencének és büszkéek vagyunk rá!

Jelentkeztek a IX. Iciri-piciri Mesemondó Versenyre, amit a Gyomaendrődi Kis Bálint Általános Iskola hirdet meg Gyomaendrőd valamennyi nagycsoportos óvodása részére!

Hasznos tanácsaink a felkészüléshez:

- ✦ Válassz egy rövid népmesét szüleid, vagy óvó nénid segítségével! A népmeséd ne legyen hosszabb egy A/4-es oldalnál, és ne legyen láncmesé!
- ✦ Mondjátok el minden nap közösen a mesét!
- ✦ Nevezésedet jelezd az óvó nénidnek minél hamarabb!
- ✦ Meséld el többször is társaidnak a kiválasztott művet!
- ✦ Az óvó nénik ezek után majd eldöntik, hogy óvodádat kik képviselhetik az iskolánk által meghirdetett mesemondó versenyen.

Hogy mi is meghallgathassunk, gyere el szüleiddel, óvó néniddel a Gyomaendrődi Kis Bálint Általános Iskola Hősök úti épületébe, 2015. február 24-én 14 órára, az Iciri-piciri Mesemondó Versenyre.

Örömteli felkészülést, sikeres versenyzést kíván:

a Kis Bálint Általános Iskola valamennyi diákja és pedagógusa

Kedves nagycsoportos óvodás gyerekek!

Ha szerettek rajzolni, bizonyíthatjátok a IX. Iciri-piciri Rajzversenyen, amit a Gyomaendrődi Kis Bálint Általános Iskola hirdet meg Gyomaendrőd valamennyi nagycsoportos óvodása részére.

Hasznos tanácsaink a felkészüléshez:

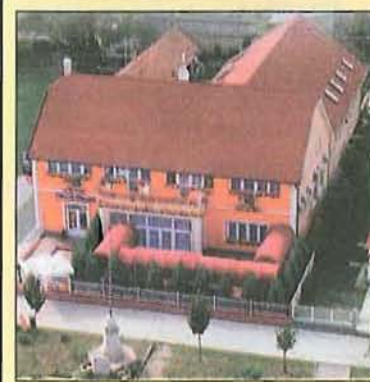
- ✦ Hallgass minél több népmesét anyá, vagy óvó nénid segítségével és készíts róla rajzokat színes ceruzával, egy A/4-es lapnál nem nagyobb papírra!
- ✦ Mutasd meg ezeket az óvó nénidnek és jelezd nevezési szándékodat!
- ✦ Az óvó nénik majd eldöntik, hogy óvodádat kik képviselhetik a Kis Bálint Általános Iskola által meghirdetett Iciri-piciri rajzversenyen.
- ✦ Az óvó nénik 5-10 rajzot választhatnak ki az óvodából, és azt eljuttatják az iskolánkba, ahol a rajzokat értékeljük és kiállítjuk. A helyezést elért gyerekről értesítést küldünk az óvodába.

A verseny eredményhirdetésére és a rajzokból készült kiállítás megnyitására 2015. február 24-én 14 órakor kerül sor a Gyomaendrődi Kis Bálint Általános Iskola Hősök úti épületében, melyre szeretettel várjuk a díjazott óvodásokat, szüleit és az óvó néniket!

Örömteli felkészülést, sikeres versenyzést kíván:

a Kis Bálint Általános Iskola
valamennyi diákja és pedagógusa!

Hunyai értékörzés I.

Egész évben várjuk kedves vendégeinket klimatizált, termálvizés szobáinkban.

Vállaljuk baráti, üzleti, családi rendezvények lebonyolítását klimatizált éttermünkben 70 főig.

**Az étterem nyitva
11-21 óráig.**

Baráti, családi üzleti rendezvény lebonyolítását vállaljuk a teljesen klimatizált Hídfő étteremben 160 főig.

FÉSZEK Panzió és Étterem

5500 Gyomaendrőd, Szabadság tér 6.

Telefon/Fax: 06-66/386-718 - Mobil: 06-20/5599-240

E-mail: feszekpanzio@mail.globonet.hu

<http://www.feszekpanzio.hu>

AGRO ÁRUHÁZ

Kedves vásárlóim!

Februári ajánlatom:

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

- megérkeztek a tavaszi vetőmagok
- zöldségfélék, babok, borsók, fűmagok
- tavaszi virághagymák, rózsatövek
- műtrágyák, növénytápok, virágföldek
- tavaszi lemosó vegyszerek, (vegesol rs, agrokén) stb.
- metszőollók, ágvágók, gallyazó fűrészek
- munkaruhák, védőcipők, védőkesztyűk
- gumicsizmák, esőruhák, takaróponyvák
- kandallók, szenes kályhák, kályhacsövek
- fejszék, balták, kéziszerszámok, lapátok, ásók
- szegek, csavarok, dróthálók, kötöző drótok
- festékek, ecsetek, zsákos falazók, ragasztók
- rácsalóirtók, ragasztók, csapdák
- konyhai eszközök, műanyag edények, takarófoliák
- kisállat eledel, kiegészítők, porázok

Várom vásárlóimat!

FARKAS MÁTÉ